

Concept notulen

Jaar
Vergaderdatum
Publicatiedatum

OPENBARE VERGADERING PROVINCIALE STATEN VAN UTRECHT
2021
22 september 2021
7 oktober 2021

Inhoudsopgave

Leden van de Provinciale Staten van Utrecht	2
Opening	3
Vaststellen agenda	5
Vaststellen van de notulen van Provinciale Staten	5
Vaststellen lijst moties en lange termijnplanning	5
Afscheid van statenlid de heer Potjer (JA21)	6
SV Rekenkamer rapport Bescherming Drinkwaterbronnen (PS2021RGW03)	9
SV Opheffen geheimhouding door PS bekrachtigde voorstellen 2019-2020 (PS2021BEM18)	9
SV Besteding van het resterende bedrag van de sanering van de Nedereindse Plas voor het verhogen van de recreatieve kwaliteit in het gebied (PS2021RGW04)	9
SV Aanpak Intensivering en Verduurzaming Bedrijventerreinen (PS2021BEM20)	15
SV Beleid opvolging MKB-(familie)bedrijven (PS2021BEM19)	39
Stemverklaringen	51
Stemming	54
Schorsing	55
Toezeggingen	56
Index	57

Leden van de Provinciale Staten van Utrecht

Aanwezig: de heer J.J. Bart, Utrecht (GroenLinks), de heer S.A. Berlijn, Utrecht (JA21), mevrouw G. Bikker, Vijfheerenlanden (CDA), mevrouw A.C. Boelhouwer, Wijk bij Duurstede (GroenLinks), de heer mr. B.M.H. de Brey MBA, Doorn (VVD), mevrouw E.J. Broere-Kaal, Soest (PVV), de heer R.G.J. Dercksen, Bosch en Duin (PVV), de heer ing. B.C. van den Dikkenberg, Elst (SGP), de heer drs. E.H.R. Dinklo, Driebergen (JA21), de heer M.J. de Droog Msc RA, Utrecht (D66), de heer M.E.J. Eggermont, Utrecht (SP), mevrouw M. van Elteren, Woudenberg (GroenLinks), mevrouw J.C.A.M. van Gilse Bsc, Utrecht (VVD), mevrouw mr. N.M. Groen MA, Doorn (GroenLinks), mevrouw N. de Haan-Mourik, Amersfoort (ChristenUnie), de heer J.A. de Harder, Bunschoten-Spakenburg (ChristenUnie), mevrouw W.M.M. Hoek, Vreeland (50PLUS), mevrouw drs. J.P. d'Hondt, Utrecht (PvdA), de heer drs. B.C. de Jager, Loenen (VVD), de heer V.C. Janssen, Amersfoort (VVD), mevrouw M. de Jong, Utrecht (GroenLinks), de heer drs. E.A. Kamp, Doorn (D66), de heer dr. A.R.S. Karataş, Utrecht (GroenLinks), mevrouw H.J. Keller, Driebergen-Rijsenburg (Partij voor de Dieren), de heer drs. A.H.L. Kocken, Utrecht (VVD), mevrouw T. Koelewijn-Koelewijn RDM, Bunschoten (CDA), de heer A.J. Koerts, Veenendaal (ChristenUnie), mevrouw N.A. Krijgsman, Utrecht (PvdA), mevrouw M. Lejeune-Koster, Linschoten (PvdA), mevrouw De Man, Zeist (VVD), de heer ing. D.A. Oude Wesselink, Utrecht (GroenLinks), de heer P.D. Overkleef, Amersfoort (D66), mevrouw A.M. Poppe, IJsselstein (SP), de heer Y.V. Potjer, Utrecht (JA21), mevrouw A.M. Poppe, IJsselstein (SP), mevrouw H.J. Rikkoert Msc, Utrecht (ChristenUnie), de heer A.G. van Schie, Utrecht (VVD), de heer W. van der Steeg, De Meern (Partij voor de Dieren), de heer H.O. Suna, Soest (PvdA), mevrouw mr. S.F. van Ulzen, Zeist (VVD), mevrouw L.E. Veen, Utrecht (D66), mevrouw T.M.S. Vrielink, Amersfoort (GroenLinks), mevrouw L.M. Welschen-van der Hoek, Zeist (CDA), de heer W.J.A. Weyers, Zeist (JA21), de heer C. Westerlaken, Lopik (CDA), mevrouw ir. M. de Widt MPM, Utrecht (D66), de heer C. Van Wijk (JA21), de heer W.G.J. Wijntjes RA, Nieuwegein (CDA)

Afwezig: mevrouw H. Bittich, Utrecht (Lijst Bittich), de heer M.C. Fiscalini, Maarsse (JA21)

Aanwezig: gedeputeerden mevrouw drs. H.G.J. Bruins Slot, Utrecht (Natuur, Landbouw, Bodem & Water, Sport en Bestuur), de heer ir. H.P. van Essen, Utrecht (Ruimtelijke Ontwikkeling, Omgevingsvisie, Energietransitie en Klimaat), de heer ir. R.G.H. van Muilekom, Amersfoort (Binnenstedelijke Ontwikkeling, Wonen, Cultuur en Gezonde leefomgeving), de heer A.J. Schaddelee, Houten (Mobiliteit, Recreatie en Toerisme, Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving, Communicatie en Participatie), de heer R.C.L. Strijk, Utrecht (Financiën, Organisatie, Economie en Europa)

Afwezig:

Statenbrede voorbereidende vergadering op woensdag 22 september 2021

Statenvoorzitter: de heer mr. J.H. Oosters, commissaris van de Koning

Plaatsvervangend statenvoorzitter: -

Griffier: mevrouw mr. C.A. Peters

Verslaglegging: mevrouw A. Smakman (Notuleerservice Nederland)

De **VOORZITTER** opent de vergadering om 10.30 uur.

1. Opening

De **VOORZITTER**: Dames en heren, van harte welkom bij onze Statenvergadering van 22 september. Een bijzondere aangelegenheid, omdat we voor het eerst sinds maart 2020 weer als Provinciale Staten fysiek met elkaar vergaderen. We hebben elkaar gelukkig in de afgelopen periode nog heel regelmatig gezien via allerlei hybride varianten, daar zijn we met elkaar ook heel vaardig in geworden, maar vandaag is echt het bijzondere moment dat we voor het eerst een geheel fysieke Statenvergadering hebben. U weet dat de wet dan voorschrijft dat het fysiek van kop tot staart is. Dus we zullen ook aan het eind van de vergadering de stemmingen met elkaar in deze statenzaal doen.

Daarover, we hebben nog wel tot in ieder geval 25 september de richtlijnen van de overheid in acht te nemen. Daarom bent u allemaal nog geplaatst in deze statenzaal en kunnen we ons nog niet de luxe permitteren om allemaal, alle statenleden, achter hun eigen microfoon te laten plaatsnemen. Maar het is in ieder geval wel gelukt om bij aanvang van deze vergadering – dat is net nog even door de griffier gecheckt – het quorum te hebben, want anders kunnen we niet vergaderen. Maar u zult zelf inderdaad de momenten kunnen bepalen waarop u in deze zaal bent. In ieder geval zeker als u woordvoerder bent bij een onderwerp, dan kunt u ook achter de microfoon plaatsnemen.

Vanmiddag gaan we aan het eind van de vergadering het agendapunt stemverklaringen en stemmingen houden. Omdat niet iedereen in deze zaal fysiek nu aanwezig is, heb ik met de fractievoorzitters afgesproken dat we even met elkaar proberen in de gaten te houden hoe laat ongeveer die stemmingen zullen aanvangen, die twee agendapunten. Ik zal dan altijd, dus ook vanmiddag, na het afsluiten van het laatste bespreekpunt op de agenda, een halfuur schorsing inlassen. Dus dat kunt u ook eventueel gebruiken voor fractieberaad, maar het biedt ook voor de mensen die niet in deze zaal zijn de gelegenheid om op tijd deze zaal binnen te komen om te stemmen. Als we dan gaan stemmen, zullen een aantal van de collega's nog op de publieke tribune plaatsnemen en gaan we nog één keer misschien – ik kijk naar de griffier – op een ouderwetse manier stemmen. Dus zal ik de fractievoorzitters vragen om het stemgedrag van hun fractie aan te geven en doen we het zo, want uiteindelijk biedt het nieuwe systeem waar we nu mee in de lucht zijn straks de gelegenheid om dat ook allemaal digitaal te doen. Maar dat gaan we vandaag nog niet doen, omdat de afstandsregels dat niet toelaten.

Over die nieuwe installatie gesproken: het werkt. Ik zie mezelf ook. Dat is natuurlijk wel- Dat is ook wel weer eens leuk, maar misschien ook wel confronterend. Maar goed, ik neem aan dat als ik straks mijn microfoon uitdoe, ik dan een ander gezicht, een van u, zie. Dus dat stelt gerust. We gaan met elkaar genieten van alle mogelijkheden die de nieuwe installatie biedt, maar het is ook heel veel waardering voor alle mensen die daar hard aan gewerkt hebben de afgelopen periode. Het is ook nog wel een beetje uitproberen: niet alles werkt nog optimaal; dingen moeten nog ingeregeld worden en afgestemd worden. De griffie heeft heel veel proef-Statenvergaderingen gehouden de afgelopen weken. Dus die zie ik af en toe zuchtend vertrekken om ons weer na te spelen. Ik kijk even naar de mensen van de griffie. Maar goed, allemaal met het goede doel dat we een zo makkelijk en goed verlopende

vergadering vandaag hebben. Dus veel waardering voor alle mensen die daar hard aan gewerkt hebben.

Dat gezegd hebbende, is deze vergadering- Ik heet ook de mensen die de vergadering via de livestream volgen en via MS Teams volgen van harte welkom in onze vergadering. Omdat dit een volledig fysieke vergadering is, is het wel mogelijk om de vergadering via MS Teams te volgen, maar u wordt gevraagd om uw camera uit te zetten en uit te houden. En u kunt ook niet het woord voeren via MS Teams, want dat kan alleen in deze zaal. Dus dat is het onderscheid. Maar de faciliteit van MS Teams kan heel handig zijn om de vergadering wel direct te volgen, ook voor onze medewerkers. Dus dat is een plezierige bijkomstigheid. Dat allemaal aan het begin van deze vergadering, over de wijze waarop we vandaag met elkaar zullen vergaderen.

Ik meld u dat mevrouw Bittich zich heeft afgemeld voor deze vergadering.

Ik wil graag in deze vergadering de heer Fiscalini en zijn vrouw van harte feliciteren met de geboorte van hun zoon Sergio, die vorige week, volgens mij, is geboren. Veel geluk aan de familie Fiscalini.

Dames en heren, ik wijs u er ook op – dat staat als het goed is ook in uw agenda – dat de begrotingsbehandeling van Provinciale Staten gepland is op 10 november. Dan vangen we de vergadering aan om 9.30 uur 's ochtends. Er is een extra Provinciale Statenvergadering op 17 november – die vangt aan om 10.30 uur – voor de overige punten die in de agenda voor de cyclus in november staan gereserveerd. Dus dan weet u dat u die twee woensdagen bent uitgenodigd om aan de Statenvergadering deel te nemen.

Dan de laatste opmerking van de orde en dan heb ik nog één inhoudelijke mededeling.

Ik weet niet of dat een opluchting voor u is, maar het is niet anders: er worden vandaag geen spreektijden bijgehouden. Dat lukte nog even niet in de techniek. Maar ik zal, als voorzitter, met uw medewerking natuurlijk wel proberen de orde te handhaven langs de lijnen zoals de commissiebehandelingen hebben uitgewezen. Dus dat een klein debat ook een klein debat zal zijn en een normaal debat een normaal zal zijn, in lengte. Maar goed, ik heb dus niet het instrument om te zeggen: nu is uw tijd op. Maar u kunt daar heel goed mee omgaan, dus daar heb ik alle vertrouwen in.

Dan de laatste, dat is een inhoudelijke mededeling. Ik heb het net ook even bij de fractievoorzitters neergelegd. Kortgeleden hebben Dop van Ulzen, als voorzitter van de commissie RGW, Huib van Essen, gedeputeerde, en ik een brief gekregen van de PCL, onze adviescommissie. Een brief aan ons drieën gericht, dus één brief, waarin de PCL aangeeft dat ze ontevreden is in het verloop van de evaluatie die rond de PCL heeft plaatsgevonden, dat men ook teleurgesteld is in de wijze waarop daar in de commissie RGW over gesproken is, dat men graag een gesprek wil met GS en met Provinciale Staten, met de commissie, om dingen uit te praten, op te helderen, uit te leggen en dat men in afwachting van die gesprekken de werkzaamheden heeft opgeschort. Dat is een zwaar middel voor een adviescommissie. Dus ik heb daar samen met de heer Van Essen en mevrouw Van Ulzen overleg gehad: hoe zullen we reageren? We hebben een korte reactie gestuurd aan de PCL, waarin we voorgesteld hebben dat de eerste stap zou kunnen zijn een gesprek tussen de voorzitter van de PCL en mijzelf, als uw voorzitter en als voorzitter van GS, in die hoedanigheden. Dat gesprek is inmiddels voor aanstaande dinsdag gepland. En dat we dan daarna kijken welke stappen gezet kunnen worden om inderdaad ook u in de gelegenheid te stellen om het gesprek met de PCL te voeren, en dat geldt voor het college ook. Maar de eerste stap is het gesprek wat ik een-op-een met de voorzitter van de PCL zal hebben. U krijgt vandaag te brief van de PCL en onze reactie daarop. Maar dan weet u dat dit op deze wijze speelt.

Goed. Dan heb ik – ik kijk even naar de griffier – denk ik alle mededelingen, die ik zou kunnen doen, gehad.

2. Vaststellen agenda

De **VOORZITTER**: Dan ga ik over naar agendapunt 2. Dat is het vaststellen van de agenda. Dan vraag ik u even de aandacht voor agendapunt 11, die op onze agenda staat. Dat is het statenvoorstel Regionale Energie Strategie 1.0 RES-regio U16. Tijdens de commissiebehandeling vorige week is gebleken dat de commissie via hun voorzitter adviseert om dat nu niet vandaag in deze Statenvergadering te behandelen. Dat verzoek is ook gericht aan het presidium, want uiteindelijk stelt het presidium natuurlijk aan u voor op welke wijze we de agenda van deze vergadering inrichten en u besluit daar uiteindelijk met elkaar over. En is het verzoek gedaan via het presidium om op een later tijdstip, ook om dan meer kennis te kunnen nemen van de discussies in de diverse gemeenten over deze RES, de discussie in uw Staten over dit voorstel te voeren. Op advies van het presidium en na consultatie van de fractievoorzitters zojuist is nu het voorstel, is besloten, om een extra moment te creëren in uw agenda – dat is woensdag 6 oktober om 14.00 uur 's middags – om dan de RES U16 met elkaar te gaan bespreken. We hebben ook gezegd: dat is dan het makkelijkste in de orde van de vergadering dat dat een onderdeel zal zijn van deze vergadering die ik zojuist geopend heb. Dus dat betekent dat ik aan het eind van deze dag, op het moment dat we besloten hebben over de voorstellen waar we vandaag over hebben beraadslaagd, de vergadering zal schorsen tot woensdag 6 oktober om 14.00 uur 's middags. Dus dat is hetgeen we hebben afgesproken met elkaar.

Dan kijk ik in uw kring rond of er nog andere opmerkingen over de agenda zijn voor vandaag. Dat is niet het geval.

Conform vastgesteld, met inachtneming van de mededeling ten aanzien van agendapunt 11.

3. Vaststellen van de notulen van Provinciale Staten (verwijzing naar de notulen)

De **VOORZITTER**: Kom ik toe aan agendapunt 3, het vaststellen van de notulen van Provinciale Staten. Die van 30 juni 2021 en twee verslagen op 7 juli 2021. U stemt daarmee in. Dank u wel.

Conform vastgesteld.

4. Vaststellen lijst moties en lange termijnplanning (verwijzing naar de lijst moties en lange termijnplanning)

De **VOORZITTER**: Dan hebben we het vaststellen van de lijst moties en lange termijnplanning 22 september 2021. U stelt dat vast. Ik zie de heer Van Schie een lampje laten branden.

De heer **VAN SCHIE**: Ja, ik dacht, dat is een goede werking met aanmelding in het systeem, maar ik ben ook meteen in beeld. Dat is even wennen.

De **VOORZITTER**: Ja, u wijst mij nog op een ommissie in het begin. Omdat het systeem nog niet helemaal ingeregeld is, zou ik nog even- Maar dat mag ook met het lampje. Maar ook om nog even naar mij en de griffier te zwaaien – dat is altijd fijn – zodat ik doorheb- Maar u wilt het woord.

De heer **VAN SCHIE**: Ja, dank, voorzitter. We hebben natuurlijk even met een schuin oog naar die lange termijnplanning gekeken. Die ziet er ambitieus uit, met name de decembervergadering. Er zijn natuurlijk altijd een heleboel dingen die er voor het einde jaar dan nog erdoorheen gepropt moeten worden. Maar ik zou verzoeken aan de griffie en GS om nog eens even kritisch te kijken naar de workload die daar op ons afkomt. We spraken vandaag eerder al even in het fractievoorzittersoverleg over de termijnplanning voor het komend kalenderjaar. Misschien kunnen we ook even goed kijken of er daar te clusteren valt, dat onderwerpen die een natuurlijke balans vormen op een vergadering ook bij elkaar besproken kunnen worden in de commissie en uiteindelijk in de Staten, want wij voorzien dat het misschien wel lastig gaat worden, daar in die periode. Dus dat verzoek wil ik bij deze neerleggen, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Ja, terecht. We zijn ook met het presidium en met het GS-secretariaat in gesprek over het aanpassen van die termijnplanning, omdat het anders te veel ophoopt. Dat ziet er perspectiefvol uit, in de zin van dat we een wat betere verdeling van de workload kunnen gaan krijgen. Dus daar zult u, denk ik, na het komende presidium over worden geïnformeerd. Dus er wordt aan gewerkt. Ja?

Geen andere opmerkingen over de lange termijnplanning? Dank u wel.

Conform vastgesteld.

5.

Afscheid van statenlid de heer Potjer (JA21)

De **VOORZITTER**: Dan is nu aan de orde het afscheid van ons statenlid de heer Potjer. Hij zit in ons midden. Als uitzondering op de regel ga ik wel nu even achter het spreekgestoelte staan. Ik heb begrepen dat de heer Weyers straks ook nog even wat wil zeggen en misschien de heer Potjer ook. U hoort ook dan tot die uitzondering dat u vanachter het spreekgestoelte kunt spreken.

Meneer Potjer, beste Yael. Ja, ik zei net al: daar staan we dan, en wel een beetje tegen mijn zin in, maar ook wel een beetje tegen jouw eigen zin in. De inhuldiging van koningin Beatrix in 1980 verliep bepaald niet vredig, zoals sommigen – de ouderen onder ons, moet je dan zeggen – zich nog kunnen herinneren. Onder het motto 'geen woning, geen kroning' veranderde Amsterdam op een enkele plek in een slagveld. Onlangs zag ik bij een demonstratie tegen het nationale woningtekort een nieuwe variant van deze slogan voorbijkomen, namelijk: geen woning, geen koning. En net als de deltavariant, een tikje venijniger in de wijze van uitdrukken. 'Geen koning, geen commissaris' deduceerde ik snel. Ik voelde mij even wat ongemakkelijk, maar dacht meteen 'de bestuurlijke soep wordt vast niet zo heet gegeten. En processen, formaties en zo, dat gaat allemaal niet zo hard in Nederland. Dus we hebben nog tijd van leven.

Even in alle ernst: ondertussen is de woningsituatie in Nederland zeer zorgelijk. Wie kan er nog een betaalbare huurwoningen vinden? Wachtijden kunnen oplopen tot vele jaren en de schaarste leidt bij zowel koopwoningen, als in de commerciële huursector tot

ongekende prijsopdriving. 1.400 euro huur per maand voor een tweekamerotrekje van 45 vierkante meter is in Utrecht stad geen uitzondering. Een groeiend leger woningzoekenden vindt inmiddels onderdak in stacaravans, recreatiewoningen, garages en zolders en menige starter op de woningmarkt ziet zich genoodzaakt terug te keren naar de ouderlijke woning.

U begrijpt, mijn uitvoerige inleiding is niet zonder reden. Het lukt onze gewaardeerde collega Yael Potjer maar niet om een passend huis te vinden in deze mooie regio. De weinige woningen die beschikbaar zijn, staan qua prijs en kwaliteit niet meer in verhouding. Daarom heeft hij besloten tijdelijk terug te keren naar het ouderlijk huis in de Achterhoek en stopt hij als lid van Provinciale Staten. Een spijtige reden voor een spijtig vertrek. Een vertrek uit het provinciaal parlement en een vertrek uit Utrecht, de plaats waar jij, Yael, ooit naartoe bent gekomen voor je studie aan de Universiteit van Utrecht. Je mag de redenen van je vertrek niet onder stoelen en banken steken. Het is belangrijk om dat te laten weten. Het is een urgent maatschappelijk vraagstuk. Je hebt dat ook gedaan: via Twitter en andere media heb je daar terecht uiting aan gegeven. Graag help ik je ook vandaag met de urgentie van dit probleem te onderstrepen.

Maar ik wil natuurlijk ook nog iets persoonlijks tegen je zeggen, want het gebeurt niet dagelijks dat we hier een rechtse hippie verliezen, zoals je jezelf typeert. Voor je fractie ben je zeer inspirerend geweest bij de vorming van ideeën over economie en monetaire kwesties, met name ook op internationaal niveau. Met jouw wereldse kijk meng je je graag in grote debatten, bijvoorbeeld over China – zoals we hier in de Staten al hebben gehad – en kom je ook met doortimmerde duidingen. En als het dan in deze zaal weer gaat over een koeientunnel, ja, daar slaat de bespiegelaar in jou niet direct op aan, zal ik maar voorzichtig zeggen. Het functioneren van de ECB in Frankfurt vind je vele malen interessanter. Maar de invloed die de provincie Utrecht hierop heeft is, zoals je weet, echter beperkt. ‘Vooralsnog’ zeg ik er dan bij. Een politicus opereert in een weerbarstige werkelijkheid en soms moet je dan ook je spreekwoordelijke keutel intrekken, maar met een half resultaat tevreden zijn en compromissen sluiten. Ik kan me voorstellen dat jij kosmopolitisch-intellectueel je liever overgeeft aan de mondiale analyse. Zo iemand zie je ook niet snel buiten de grote stad wonen.

Beste Yael, ik hoop dat je je kunt doorontwikkelen in de dingen die je lief zijn, zodanig dat je alsnog een huis in Utrecht city kunt bemachtigen. Of in Londen of in Parijs of in New York. Wel naar jouw keuze. Het is je absoluut gegund.

Dank voor alles wat je voor onze provincie hebt betekend en wens je het allerbeste voor een goede toekomst. Dank je wel, Yael.

[applaus]

De **VOORZITTER**: Ik geef jou straks graag, Yael, bloemen, samen met de griffier, en de bekende roemer en de oorkonde. Maar misschien is het handig dat we eerst Wouter Weyers vragen het woord tot jou te richten. Wouter, je mag hier gaan staan.

De heer **WEYERS**: Ja, Yael, dit soort praatjes beginnen voor mij onderhand een soort routineklus te worden, wil ik u wel meegeven. Ik voel ook zeer mee met de minister-president op dit punt.

Yael Potjer, nummer zes op de lijst Provinciale Staten in 2019. Het was eigenlijk niet de bedoeling om daar op enig moment zitting in te nemen, want ja, zes zetels, dat halen we toch niet. Dat bleek ook nog wel eigenlijk een maand voor de verkiezingen: één of twee, dat zou wel hartstikke mooi zijn. Maar we haalden het wel. Het preboreale Forum werd de grootste partij van Nederland. En we moesten dus ook hier, net zoals in andere Staten, heel veel zetels gaan bezetten. Dat ging aanvankelijk wel aardig. Maar op enig moment moest ik tijdens een groot congres van FvD in Barneveld in november 2019 – je stond toen bij de ingang, herinner ik me nog goed – vragen van, joh, het kan misschien toch zijn dat je

beschikbaar moet zijn voor de Staten. Is dat een optie? Toen zei je van, ja, dat is wel een optie. Als dat nodig is kun je me gewoon benaderen en dan ga ik dat doen. Nou, 8 juli vorig jaar was het dan zover. Maar dat heeft helaas niet langer dan ruim een jaar mogen duren.

Misschien toch nog eens even een karakterschets van Yael. Althans, zoals ik hem en zoals wij hem ervaren. Yael is echt een wereldburger in de maïs, noem ik het maar. Yael schakelt moeiteloos tussen de Achterhoek, waar zijn roots liggen, en de rest van de wereld. Hij heeft zijn familie en contacten echt overal zitten. Wat dat betreft is hij echt een kind van zijn generatie. Als dan bijvoorbeeld in China het coronavirus uitbreekt en hoe zal het dan gaan en er is een hele stad Wuhan die daar op slot zit, dan zegt Yael: nou, ik bel mijn broer wel even, want die zit daar; dan kan ik je precies vertellen hoe dat ervaren wordt in zo'n stad. Dus hij heeft echt overal wel zijn lijntjes zitten.

Yael is ook heel dedicated in bepaalde elementaire onderwerpen. Vooral het monetaire systeem. Hans refereerde daar al aan. Dat heeft zijn grote aandacht. Maar ook bijvoorbeeld de grondrechten die nu het onderwerp zijn van een grote, politieke discussie. Daar houdt hij zich behoorlijk mee bezig. En eigenlijk vindt Yael dat gewoon elementair in de maatschappij: dat de maatschappelijke basis op orde moet zijn. Daar ligt mijns inziens ook zijn motivatie om politiek actief te worden en daar van alles van te vinden en zich daarin te verdiepen.

Yael deelt zijn inzichten en draadjes, zoals dat heet, intensief op Twitter en heeft ruim 2.100 mensen die dat volgen. Ik heb niet alle collega's op Twitter gecheckt – ik zit er zelf niet eens op – maar ik weet zeker dat hij daarmee in de top vijf van alle statenleden, althans hier in de provincie, zit. Dus er zijn duizenden mensen die hem volgen daarin. Helaas, de reden van zijn vertrek staat symbool voor de belangrijkste uitdaging in ons land op dit moment, zoals wij hem althans ervaren, en dat is gewoon: wonen weer haalbaar en betaalbaar maken. Yael heeft daar een soort principiële besluit genomen om zich niet langer financieel te laten onteigenen, laat ik het zo maar omschrijven. Ik kan hem daar best goed in volgen.

Overigens, collega's, dat betekent wel dat onze fractie zo goed als zeker – het is echt een theoretische mogelijkheid dat het niet zo is – vijf zetels zal gaan innemen. Dat is even niet anders. We zijn erdoorheen, zal ik maar zeggen. Maar dat, ja, is de consequentie van dit verhaal.

Dus Yael, ik wens jou en Celine namens de fractie het allerbeste toe. We zien elkaar in partijverband natuurlijk nog steeds, dat sowieso. En we prikken tussen nu en de kerst wel ergens een datum om even een vorkje te prikken en een glaasje te drinken. Dan praten we over alles bij wat zich tussen Vladivostok en Los Angeles afspeelt. Dat komt goed. Dank. En het ga je goed.

De **VOORZITTER**: Yael, wil jij het laatste woord?

De heer **POTJER**: Ik heb nog wel een kleine oproep. Die hoeft niet per se daar. Dus ik het hier ook doen.

De **VOORZITTER**: Je mag het ook vanaf de stoel doen. Ga je gang.

De heer **POTJER**: Ik zou eigenlijk iedereen hier willen oproepen om de problemen hier in Utrecht de komende tijd prioriteit te geven. Ik weet dat heel veel mensen hier ontzettend graag met klimaat bezig zijn, maar al stoppen we morgen hier in deze provincie allemaal met het uitstoten van CO₂, die temperatuur zal echt niet waarneembaar veranderen. We maken dus nauwelijks impact. Maar waar we wel impact hebben, is dus hier in Utrecht. Ik woon zelf in de buurt van de Amsterdamsestraatweg. Iedereen die daar woont, ziet het aantal daklozen daar gewoon toenemen. Daar hoef je niet een grafiekje voor op te zoeken. En ook veel jonge mensen zitten vast. En dan met name jonge mensen die

dus geen ouders hebben die ze even een jubelton geven. Ze betalen veertig, vijftig proces van hun netto-inkomen aan de huur. Zo kan je dus ook nooit iets opbouwen om bijvoorbeeld ooit aan een gezin te beginnen. Er zijn sommige starters wel die het nog wel lukt. Dat zijn dan de hoogopgeleide tweeverdieners, maar die steken zichzelf ontzettend diep in de schulden. Als we iets van 2008 geleerd hebben, is dat dat ook niet zo handig is. Ja, wat is dan weer het resultaat? Mensen hebben een betaalbare woning nodig. Als dat er niet is, gaan ze naar een andere provincie, maar ze blijven hier wel werken. Zo ook heel veel collega's van mij op kantoor. Die staan vervolgens hier allemaal in de file CO₂ uit te stoten. En zo komen we ook weer terug bij heel veel andere problemen die we ook hier proberen op te lossen. Dit is de plek om echt de nummer-één-prioriteit te geven aan de lokale, regionale Utrechtse problemen. Dat zullen ze in de VN of bij de EU nooit doen. Daar is het hier echt bij uitstek de plek voor. Dus ik zou zeggen, laten we de komende tijd vooral eerst onze eigen troep opruimen, voordat we de problemen van de aarde gaan oplossen.

De **VOORZITTER**: Yael, dan wil ik je vragen om even naar voren te komen. Dan kan ik jou wat zaken overhandigen.

6.

SV Rekenkamer rapport Bescherming Drinkwaterbronnen (PS2021RGW03)
(verwijzing naar het statenvoorstel en de onderliggende stukken)

De **VOORZITTER**: Vanuit de commissie behandeling is gebleken dat dat een hamerstuk kan zijn. Dank u wel.

Dit punt is gehamerd.

De voordracht wordt zonder discussie en hoofdelijke stemming goedgekeurd; de Provinciale Staten nemen mitsdien het besluit, vermeld onder PS2021RGW03.

7.

SV Opheffen geheimhouding door PS bekrachtigde voorstellen 2019-2020 (PS2021BEM18)
(verwijzing naar het statenvoorstel en de onderliggende stukken)

De **VOORZITTER**: Ook een hamerstuk. Dank u. U stemt daarmee in.

Dit punt is gehamerd.

De voordracht wordt zonder discussie en hoofdelijke stemming goedgekeurd; de Provinciale Staten nemen mitsdien het besluit, vermeld onder PS2021BEM18.

8.

SV Besteding van het resterende bedrag van de sanering van de Nedereindse Plas voor het verhogen van de recreatieve kwaliteit in het gebied (PS2021RGW04)
(verwijzing naar het statenvoorstel en de onderliggende stukken)

De **VOORZITTER**: Mevrouw Bruins Slot is in ons midden, die we van harte welkom heten.

De heer **DE HARDER**: Voorzitter.

De **VOORZITTER**: Ja, meneer De Harder.

De heer **DE HARDER**: Ik wilde graag een punt van orde maken.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer De Harder voor een punt van orde.

De heer **DE HARDER**: Onze fractie moest even terugkijken waarom we dit agendapunt eigenlijk moesten bespreken vanwege de commissiebehandeling. De conclusie was dat dat is omdat de SP aankondigde een motie in te dienen. Volgens mij, waren er verder geen openstaande punten of vragen vanuit die bespreking. Is het misschien handig voor het debat om de SP als eerste het woord te geven in dit debat, zodat zij die motie kunnen toelichten? En dat wij ons debat daarop kunnen richten.

De **VOORZITTER**: Ik kijk in eerste instantie even naar mevrouw Poppe. Die ziet daar geen bezwaar in, zie ik aan haar. Andere leden van Provinciale Staten zien daar ook geen bezwaar in? Dan beginnen we eerst met mevrouw Poppe en daarna hebben we de normale volgorde, voor zover mensen het woord willen voeren. Het is een klein debat, dus een terechte opmerkingen, meneer De Harder. Dat kan dan allemaal in één termijn worden afgewikkeld.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Poppe.

Mevrouw **POPPE**: Dat overkomt me niet zo vaak dat ik mag beginnen. Daar ga ik even van genieten. Dank je wel.

De reden dat de provincie bijdroeg in de saneringskosten was omdat we daar zwemwater wilden creëren. Dat zwemwater, dat dat er niet komt, dat vinden wij als SP wel jammer. De provincie Utrecht is niet zo heel rijk gezegend met zwemwater, dus dat hadden we wel heel erg prettig gevonden. Wat we wel belangrijk vinden, is dat de rust en vooral de natuurwaarden behouden worden in dat gebied. Het ligt tussen drie gemeenten, waar het heel druk is en waar snelwegen lopen. Zo'n stukje rust is voor de inwoners echt wel nodig. In de loop van de tijd is de natuur daar al zijn gang gegaan. Er is best wel een rustig gebied ontstaan. De natuur is daar zijn gang gegaan en dat is best mooi geworden. Dus laten we daar dan alsjeblieft heel zuinig op zijn en de evenementen tot een minimum beperken en geen grootschalige horeca toe te staan. In de plannen staan een klimhal en een karthal. Laten we dat alsjeblieft niet doen. De mensen, die daar in IJsselstein met hun woonwijk grenzen aan dat gebied, hebben aan de ene kant de tram met zijn gefluit en dan krijgen ze aan de andere kant een kartbaan. Dat lijkt me echt niet geweldig. Vandaar onze motie. Die is inmiddels rondgedeeld. Daar wilde ik het verder maar bij laten.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M87 van het lid Poppe (SP) inzake horeca en evenementen met respect voor flora en fauna.

Provinciale Staten van Utrecht in vergadering bijeen op 22 september, ter behandeling van Statenvoorstel Besteding van het resterende bedrag van de sanering van de Nedereindse Plas voor het verhogen van de recreatieve kwaliteit in het gebied (PS2021RGW04).

Constaterende dat:

- Er wordt voorgesteld na de herinrichting van het gebied rond de Nedereindse Plas horeca toe te voegen en evenementen mogelijk te maken.

Van mening dat:

- De Nedereindse Plas en de naaste omgeving een waardevol natuurgebied vormen, met bijzondere flora en fauna.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- Alleen een lichte categorie horeca toe te staan en evenementen die de aanwezige natuurwaarden niet verstoren

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Vrielink.

Mevrouw **VRIELINK**: Allereerst wil ik de SP hartelijk danken voor de motie. Niet alleen vanwege de inhoud, waar ik me in kan vinden, maar ook vanwege dat ik dan iets te zeggen heb, want – zoals de heer De Harder al aangaf – ik moest even terugzoeken en dacht: waarom is dit ook alweer geen hamerstuk? Dus hartelijk dank.

Ook hartelijk dank voor het voorstel. Het is fijn om te zien dat als iets niet lukt – wat uiteraard heel jammer is dat er geen watersport mogelijk is – er dan verder gekeken wordt naar wat wel mogelijk is.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Van Gilse.

Mevrouw **VAN GILSE**: Ja, de VVD juicht extra recreatiemogelijkheden en investeringen daarin in onze provincie meer dan toe. We hebben de afgelopen jaren natuurlijk de druk erop zien toenemen. Wij willen gewoon een prettige, veilige recreatieomgeving, waar de inwoners blij van worden. Wij vinden dat daar in ieder geval voldoende sanitaire voorzieningen, maar ook horeca bij hoort. Wij denken dat het ook niet alleen aan de provincie is om daar richting aan te geven. Dus wij zullen de motie van de SP niet steunen.

Daarbij hebben we de afgelopen jaren ook de behoefte aan goed zwemwater zien toenemen in onze provincie. Oké, misschien de afgelopen zomer niet helemaal, maar het is wel echt jammer dat het bij deze plas niet is gelukt om het zwemwater te kunnen maken, voornamelijk omdat er ook in die omgeving van Nieuwegein en Utrecht gewoon echt weinig goede en veilige alternatieven zijn. Het is heel erg fijn dat gedeputeerde al met mijn oproep aan de gang is gegaan en een verkennend vooronderzoek laat uitvoeren en eind dit jaar de resultaten met ons zal delen. Ook wat in het programma voorgenomen is: in het Programma Recreatie en Toerisme staan dergelijke voornemens. Maar het blijft in het programma helaas wel bij voornemens en niet echt bij concrete acties en aantallen. Dus daarom zou ik graag een concrete ambitie zien van de gedeputeerde, zoals een planning en een bepaald aantal zwemwateren en dat ook duidelijk is wanneer daaraan voldaan is, want op die manier hebben onze inwoners in de toekomst meer dan genoeg waterrecreatie. Dank.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Weyers.

De heer **WEYERS**: Een paar korte opmerkingen. Wij zullen het statenvoorstel steunen. Aangaande motie van de SP: daar moeten we nog even over nadenken, maar heeft ook wel onze sympathie. Maar we moeten even kijken hoe dat gaat. Verder geen inhoudelijke opmerkingen. De stukken zijn duidelijk. Dus dat is het.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Westerlaken.

De heer **WESTERLAKEN**: De CDA-fractie kan dit voorstel van harte ondersteunen. Eindelijk komt er een einde aan de bodemloze Put van Weber. Wij wensen de Stichtse Groenlanden wijsheid toe bij de inrichting van dit gebied en hopen dat zij ook besluiten nemen die recreatietoepassingen in het gebied alleen nog maar verbeteren.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw De Widt.

Mevrouw **DE WIDT**: Zoals in de commissie al aangegeven, zijn wij er ook blij mee dat we de Nedereindse Plas verder kunnen gaan gebruiken voor recreatie. Dat is heel mooi.

Voor wat betreft de motie van de SP ben ik benieuwd of het eigenlijk überhaupt mogelijk is om vanuit de provincie te kunnen sturen op een zo'n vergaande invulling, wel of niet. Dus daar wacht ik eerst even de beantwoording van GS af.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Suna.

De heer **SUNA**: Wij hebben natuurlijk eerder budget beschikbaar gesteld om ervoor te zorgen dat er weer gezwommen kan worden. Dat blijkt helaas niet mogelijk. Dat betreuren wij ook als Partij van de Arbeid en we vinden het ook erg jammer, zoals u dat ook heeft aangegeven, mevrouw Poppe.

Tijdens de commissie hebben we een aantal dingen benoemd. Waar ik even aan wil refereren, is aquathermie. Daar hadden we het over gehad. De diepte die daar is, is best extreem groot. Dan zou je er eigenlijk voor kunnen zorgen dat daar gebruik van gemaakt wordt voor bouwen in de buurt of datacentra. Daarover zou ik graag een uitspraak van u willen horen: of u dat nog gaat onderzoeken en hoe dit proces verder zal verlopen.

Dan, ja, daar kunnen we niet zwemmen, maar we kunnen wel dat budget gebruiken voor recreatie. Dat is goed. Dat steunen wij uiteraard ook. Daarin moeten we kijken wat daarbij past. En wat voor horeca? Ja, ik wacht even de beantwoording van het college af, maar ik zou niet direct inzetten op dat het lichte horeca moet zijn, maar het gaat erom 'welke meerwaarde heeft het voor recreatie in zijn totaliteit op dat gebied' en op die manier een afweging maken. Daar komen en eventueel in de tweede termijn op terug. Wel willen we het college vragen om te kijken of elders in de provincie mogelijkheden onderzocht worden om toch weer in natuurlijk water te kunnen zwemmen, waar dat überhaupt wel mogelijk is. Of we daarvoor in de toekomst middelen nodig hebben, dat u naar de Staten terugkomt daarmee en dat u daar ook verder naar gaat kijken. Wij vinden het altijd nog heel jammer dat het Henschotermeer bijvoorbeeld nu ineens door een soort van ondernemer is overgenomen en ervoor betaald moet worden. Dus in die zin ben ik wel benieuwd of u daarvoor ook acties zal ondernemen. Tot zover, voorzitter.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer De Harder.

De heer **DE HARDER**: Tijdens de commissie hebben we al aangegeven dat we dit voorstel zullen steunen. Dat is niet veranderd. De heer De Heer, ons commissielid, heeft ook nog een klein college in het verleden van deze hele exercitie gegeven.

Over de motie van de SP: wij zullen die niet steunen. We vinden dat op dit moment niet aan ons om dit kader nu te gaan stellen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: Ik sluit me aan bij de wijze woorden van de heer Weyers in dit geval.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van der Steeg.

De heer **VAN DER STEEG**: Wij zijn blij dat de recreatieve potentie van het gebied erkend wordt, evenals de hoge biodiversiteitswaarde. De versterking hiervan kan uiteraard op onze instemming rekenen. We zullen het voorstel dan ook steunen.

Omdat er echter een lange tijd zit tussen de behandeling in de commissie en PS hebben we wel nog een vraag. Tijdens de commissie kregen we namelijk een tweetal toezeggingen om ecologisch onderzoek deel te laten zijn van de afwegingen omtrent drijvende zonnepanelen en het onder de aandacht brengen bij de gemeente Utrecht om de mogelijkheden ten aanzien van aquathermie te verkennen. We vroegen ons derhalve af of er wellicht al iets te melden valt ten aanzien van deze toezeggingen.

Reagerend op de motie van de SP: dat lijkt ons een prima motie en die zullen we dan ook steunen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van den Dikkenberg.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: We zullen het voorstel steunen en de beantwoording van de gedeputeerde op de motie afwachten, die in eerste instantie heel sympathiek klinkt, maar we horen graag wat het college daar zelf van vindt.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Hoek.

Mevrouw **HOEK**: 50PLUS zal ook het voorstel steunen. We hebben het er al uitgebreid over gehad in de commissievergadering.

De motie van de SP zullen wij ook, denk ik, steunen – ok moet nog even overleggen – maar we zijn geen voorstander van grootschalige evenementen en ook niet wat betreft restauratieve voorzieningen. We begrijpen wel, er moet natuurlijk wel iets zijn van toiletten en dergelijke. Sowieso hebben we daar moties over aangenomen. Het moet niet zo zijn inderdaad – dat werd net ook al gememoreerd door de PvdA – dat het schrikbeeld van wat er met het Henschotermeer gebeurd is, dat het echt helemaal een verdienmodel moet gaan worden. Als we die kant op gaan, dan moeten er ook weer parkeerplaatsen gemaakt worden. Sowieso zullen er wel een paar parkeerplaatsen moeten komen. Maar misschien, denk aan een mobiele restauratieve voorziening overdag – ijsverkoop of zoiets, met een wagen of met een kar – als het druk is, als het mooi weer is en veel mensen dat gebied bezoeken.

Tot zover. Ik kom nog terug op of we de motie van de SP zullen steunen.

De **VOORZITTER**: Dat kunt u altijd bij de stemverklaringen doen. Ik denk dat dat voor meer fracties geldt. Dank u wel, mevrouw Hoek. De inbreng vanuit uw Staten bij dit agendapunt is volbracht hiermee.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan gedeputeerde Bruins Slot.

Gedeputeerde **BRUINS SLOT**: Voorzitter, ik wil de statenleden en de fracties bedanken die het voorstel willen steunen. Ik zal eerst beginnen met het beantwoorden van een aantal toezeggingen die ik had gedaan, daarna kort ingaan op de vragen over zwemwater en dan kom ik als laatste terug op de motie van mevrouw Poppe.

De heer Suna en ook de heer Van der Steeg hadden inderdaad tijdens de vorige behandeling ook gevraagd of aquathermie mogelijk is. Het klopt inderdaad dat de Nedereindse Plas een potentiële bron is van warmte of koude. We hebben dus ook navraag gedaan. Maar gezien de hydrologische situatie ter plekke en het roeren in het water in relatie tot de verontreiniging is de analyse dat aquathermie gewoon niet haalbaar is. De gemeente Utrecht heeft ons dus ook laten weten dat ze geen studie daarnaar zullen uitvoeren.

Verder inderdaad, de heer Van der Steeg had tijdens de vorige behandeling in de commissie RGW ook de vraag gesteld of er ecologisch onderzoek wordt gedaan naar de effecten van de zonnepanelen op de waterkwaliteit. Ook daar heb ik navraag naar gedaan bij de gemeente Utrecht. Het klopt inderdaad dat de gemeente Utrecht concrete plannen heeft voor de aanleg van drijvende zonnenvelden op de Haarrijnse Plas. Bij het realiseren daarvan hebben de drie overheden ook samengewerkt aan het opstellen van een monitoringsplan. Dan is het drie fasen: een nulmeting, een intrinsieve meting om het effect van zon op water te onderzoeken en ook een jaarlijkse monitoring. Waarom noem ik dat? Die jaarlijkse monitoring is om te kijken of er geen achteruitgang is op de ecologische kwaliteit. Men wil ook op basis van deze ervaring vanuit deze pilot ervaring opdoen. De Stichtse Rijnlanden, het waterschap, ziet in ieder geval kansen voor het realiseren van zon op water op de Nedereindse Plas. Alleen zij geven daarbij wel aan dat ook rekening moet worden gehouden met de uitvoeringsregels van het waterschap bij de Keur en ook de handreiking voor vergunningverlening van drijvende zonneparken op het water. Dus, voorzitter, aan de ene kant wordt nu op een andere plek een pilot uitgevoerd, waarbij zo'n drietrapsraket is gedaan in de lijn van wat de heer Van der Steeg zegt. En aan de andere kant is men dus voor de Nedereindse Plas sterk aan het kijken of men daarvan kan leren en hoe men daar ook verder met De Stichtse Rijnlanden zorgvuldig werk van kan maken.

Voorzitter, dan de vraag van het onderzoek naar het zwemwater. Mevrouw Van Gilse, u bent buitengewoon consistent in het aanhalen van dit onderwerp en als u een mogelijkheid ziet, dan doet u dat ook. Volgens mij, heeft dat er inmiddels al toe geleid – mede ook dankzij de inzet van andere fracties – dat het een goede positie, volgens mij, gekregen heeft in het Programma Recreatie en Toerisme, dat binnenkort, volgens mij, ook in de commissie BEM besproken gaat worden. Ik begreep ook dat de gedeputeerde Schaddelee ook bij de commissie BEM ook een uitgebreide mededeling heeft gedaan over zwemwater en het onderzoek. Volgens mij, vindt er nu een uitgebreid onderzoek plaats. Dat moet inzicht gaan bieden. Dat is begin 2022 klaar. Daarover wil gedeputeerde Schaddelee dan ook het gesprek aangaan met de statenleden, voorzitter, waarbij, volgens mij, de vragen die mevrouw Van Gilse stelt dan ook meer op basis van een onderliggend document gewoon goed besproken kunnen worden. Dus ik wil vooral niet het gras voor de voeten van de heer Schaddelee op dit moment gaan wegmaaien. Dus het lijkt me heel goed om dat onderzoek gewoon af te wachten, die studie. Dat biedt een basis ook van de potentie van oppervlaktewater, waar de heer Suna ook naar verwijst en mevrouw Van Gilse ook verder. Van daaruit kan er verder gesproken over wat de mogelijkheid is. Ik begrijp dat ook omdat gemeenten en waterschappen daar natuurlijk ook betrokken moeten worden over welke mogelijkheden zij zien. Wij kunnen wel zeggen 'dit is belangrijk', maar de gemeenten staan uiteindelijk ook aan de lat om dat te realiseren, voorzitter.

Voorzitter, dan de motie van de Nedereindse Plas. Ik herken in ieder geval het beeld wat mensen schetsen. Dat is dat het een mooi, groen gebied is en dat je ook goed om je heen kan kijken naar flora en fauna die er voorkomt. Tegelijkertijd is het natuurlijk geen

Natuurnetwerk Nederland. Het is echt een gebied dat bedoeld is om ervoor te zorgen. Eigenlijk wat mevrouw De Widt ook zei: een recreatief gebied, waarbij mensen ook kunnen wandelen en dergelijke. Dus het beeld is ook om in de verdere doorontwikkeling – en daarvoor heb ik ook een memo toegevoegd – vooral te versterken wat er nu is, kijken wat er precies mogelijk is met wandelen, lopen en dergelijke, en ook als het gaat om het versterken wat er is. Maar dat kan ook gaan om struinen en speelnatuur, recreatief fietsen, hardlopen. De tweede pijler daarvan is om te kijken 'kunnen we nog categorieën toevoegen'. En vooral categorieën toevoegen waar de omgeving ook op zit te wachten. Het is natuurlijk een verstedelijkte omgeving met IJsselstein en Nieuwegein, en ook met Leidsche Rijn Utrecht wat erbij zit. Volgens mij, voorzitter, mevrouw Poppe kent die omgeving ook gewoon heel erg goed. Wat het plan nu is, is dat men bezig is om daar een verdere uitwerking te maken van dat memo, wat ik ook aan de Staten heb gestuurd. Een heel belangrijk element daarin is het gesprek met de omgevingen aangaan, het participatietraject. Ook om van hen te horen waar de omgeving behoefte aan heeft: wat zien ze wel en wat zien ze niet zitten. Dat traject gaat de komende maand starten, in oktober. Mijn voorkeur heeft het om wel eerst met die inwoners een participatietraject te doorlopen. Gewoon de omgeving te vragen waar zij behoefte aan heeft. En niet vanuit GS nu tegen de omgeving te gaan zeggen 'ja, u mag wel iets willen, maar dit is in ieder geval wat wel en te mag'. Ik zie de motie van mevrouw Poppe als 'zorg ervoor dat je de goede dingen bewaart en dat je niet iets weggooit'. Zo zie ik de motie. Maar ik zou dat toch op dit moment willen ontraden, omdat ik het heel belangrijk vind om dat gesprek met de omgeving ook open aan te kunnen gaan en dat participatietraject in oktober vol te kunnen doen, zodat ook naar hun adviezen geluisterd kan worden. Op basis van de uitkomsten van dat participatietraject wordt er begin 2022 ook een conceptplan gemaakt hoe dat eruitziet: wat is het beeld dan van de recreatie als je dat verder invult. Ik begrijp ook, eerder heb ik natuurlijk toegezegd dat – te zijner tijd zal dat gedeputeerde Schaddelee zijn – we ook naar de Staten toesturen wat dan het beeld is. Dus ja, ik wil hem toch op dit moment ontraden, omdat ik dat participatietraject- Gewoon echt de inwoners de ruimte wil geven om dat goede gesprek te voeren.

Mevrouw **POPPE**: Dat gesprek met die inwoners, is dat een gesprek met de gemeenteraad of is dat echt met de mensen die wonen aan de rand van dat gebied?

Wat ik heb begrepen, is dat het een participatietraject met de omgeving is. Dus de mensen in de omgeving van het gebied, want ja, zij zijn ook de gebruikers daarvan. En dat lijkt me ook heel waardevol om te doen, omdat je dan ook de beste inzichten krijgt.

De **VOORZITTER**: Ik denk dat de beraadslaging hiermee kan worden afgerond. Ik denk dat mevrouw Poppe nog even nadenkt wat voor consequenties dit voor haar motie heeft, maar daar kan ze vanzelfsprekend ook ten tijde van de stemverklaringen een nadere duiding aan geven.

Goed. Mooi. Dank u wel, mevrouw Bruins Slot.

De discussie wordt gesloten.

9.

SV Aanpak Intensivering en Verduurzaming Bedrijventerreinen (PS2021BEM20)

(verwijzing naar het statenvoorstel en de onderliggende stukken)

De **VOORZITTER**: Vanuit de commissie is voorgesteld daar een normaal debat over te voeren, dus in twee termijnen. Gedeputeerde Strijk zal de plek achter de colleegetafel innemen. Daar wachten we heel even op.

Dames en heren, we heten de heer Strijk van harte welkom. We kunnen een aanvang maken met de inbreng vanuit uw Staten.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Bart.

De heer **BART**: Ik begin even met een songtekst: Don't it always seem to go, that you don't know what you got 'til it's gone; they paved paradise and put up a parking lot. Ik zal u mijn zangkunsten besparen, want daar worden we allemaal, denk ik, niet gelukkig van. Deze tekst komt uit een vrij bekend liedje van de Counting Crows. Het was grappig genoeg waar ik aan moest denken bij dit statenvoorstel voor een nieuwe aanpak voor bedrijventerreinen, waarbij intensivering en verduurzaming centraal staan. Als we kijken naar de aanpak hiervoor, dan was dat eigenlijk wel de aanpak ook hier in de provincie en eigenlijk in geheel Nederland: we pakken een schitterend stukje Utrecht – of dat nu weiland, polder, bos of andere natuur was – en we zetten er een bedrijventerrein neer, inclusief parking lot. Zoals zo vaak in Nederland, offeren we dan heel graag stukken land op het altaar van de heilige economische groei en zien we pas later in wat we daarmee kwijt zijn geraakt. Daarom is het zo belangrijk om in een ruimtelijk en economisch beleid brede welvaart centraal te stellen, want bij groen moet altijd de vraag gesteld worden: wat voor groei is het dan die we willen. Groei van inkomen zegt niks als het bij de rijkste 5% terecht komt. Het CPB rekende gisteren voor dat de economie hard doorgroeit, maar dat een koopkrachtstijging voor een doorsnee huishouden uitblijft. Dus een groei van bedrijventerreinen in oppervlakte zegt niks over het welzijn van onze inwoners als het niet leidt tot meer werkgelegenheid of een hoger loon. Of het leidt zelfs tot negatieve gevolgen als dat stukje bos voor de lunchwandeling verdwenen is. Of als de luchtkwaliteit zoveel afneemt dat astma of longkanker op de loer ligt. Pas als we menselijk en natuurlijk welzijn weer op waarde schatten, maken we de keuzes die op de lange termijn onze provincie een stukje mooier, een stukje eerlijker en gezonder maken. Ook voor het vestigingsklimaat in deze provincie voor de bedrijven die hier al gevestigd zijn of zich willen vestigen, is die gezonde leefomgeving cruciaal.

De heer **DERCKSEN**: U spreekt over dat er een schitterend stukje Utrecht moet en kan worden opgeofferd door economische activiteit. Daar bent u geen voorstander van. Ziet u windmolens en zonnepanelen en zonneakkers als economische activiteiten? En waarom vindt u dat dan opens niet een schitterend stukje Utrecht?

Ik vind alle stukjes Utrecht even schitterend. En natuurlijk werkt mijn tekst altijd als een rode lap op een stier voor de heer Dercksen. Dus ik had deze vraag al wel aan zien komen. Op het moment dat wij niet investeren in een transitie naar een duurzame energie, op het moment dat wij geen zonnepanelen neerleggen in deze provincie, niet kijken naar windmolens, dan gaat dat stukje natuur sowieso verloren. Dat weten we allang. Daarom is het ook noodzakelijk om die offers te maken. Daar hebben we het al vaak genoeg over gehad en daar komen we op 6 oktober vast uitgebreid weer over te spreken bij de RES'en. Dus ik stel voor om dat debat dan ook daar te voeren.

De heer **DERCKSEN**: Ik kan wel zeggen dat dat debat een illegaal besluit gaat opleveren. Dus ik weet niet of we daar een uitgebreid debat over gaan krijgen. Maar waarom denkt u dat de natuur ophoudt te bestaan als u zonneakkers neerlegt en windmolens plaatst? Ik ken een heleboel landen in de wereld waar ze helemaal geen windmolens neerleggen, zonnepanelen leggen, en die hebben de meest prachtige natuur juist omdat die rotzooi er niet staat. Dus kunt u dat nog eens uitleggen?

Ja, u maakt hier een tegenstrijdigheid van die er niet in zit. Ook in andere landen zijn ze wel degelijk bezig met verduurzaming, met het plaatsen van zonnepanelen en met het plaatsen van windmolens, met het kijken naar andere duurzame alternatieven. In Zweden hebben ze het geluk dat ze ook naar water kunnen kijken als een bron van energie. Dat hebben wij hier wat minder. Wij hebben in Nederland een enorme uitstoot. Dus wij hebben ook een verantwoordelijkheid om die zoveel mogelijk in te perken. Daarvoor zijn windmolens en zonnepanelen noodzakelijk. Maar, volgens mij, gaat dit echt ver buiten het voorstel wat hier voor ligt en proberen we juist hiermee ook zonnepanelen neer te leggen op bedrijventerreinen. Juist zodat we ook meer stukjes van Utrecht niet daarnaast nog met zonnevelden moeten volleggen. Want als we dat kunnen voorkomen, dan is dat natuurlijk mooi als we dat doen, als we dat dubbelzijdige ruimtegebruik kunnen benutten. Maar dat kan niet overal, dus zullen we ook moeten kijken naar die andere alternatieven.

Ja, want, voorzitter, ik was eigenlijk blij dat de provincie bij deze keuze voor intensivering en verduurzaming ook echt naar die bredere context heeft gekeken. Dus bijvoorbeeld met de maatschappelijke kosten-batenanalyse. Daaruit blijkt ontzettend duidelijk dat inzet op het verdichten en verduurzamen van bestaande panden en terreinen, ondanks de financiële slagkracht die dat vraagt, op lange termijn maatschappelijk dus nog veel meer oplevert – kwalitatieve groei dus – om er ook voor te zorgen dat die maatschappelijke kosten niet uiteindelijk alsnog op onze begroting belanden, maar dan als onvermijdelijke schade: dat we ergens stukjes grond moeten saneren of dat we op een andere manier daar kosten aan hebben. Dus laten we hier in Utrecht het goede voorbeeld geven. Geen politiek van eindeloos voor je uit schuiven, maar van het nu aanpakken van het probleem van vandaag en morgen. Ik ben bang dat ze in Den Haag wat druk zijn vandaag, maar anders hadden ze hier wel even mogen komen kijken hoe dat hoort. De investeringen die we met dit statenvoorstel doen, maken bedrijventerreinen in de provincie Utrecht toekomstbestendig en bieden tegelijkertijd meer ruimte voor ondernemers om hun passie te volgen, ondernemen. Want GroenLinks wil er ook juist zijn voor die ondernemers. Dat doe je door als provincie te investeren in bedrijvenlocaties voor de eenentwintigste eeuw.

Dat is een echt koerswijziging en dus ook spannend. Maar u kent mijn favoriete econoom, Mazzucato. Volgens mij, is de heer Strijk daar ook een groot fan van. Dat betekent een missie gedreven overheidsbeleid. Cruciaal om die opgave aan te kunnen. Dat betekent dus ook: systeemtransformatie en niet -optimalisatie. Dat betekent dus ook ambitieniveau twee en niet één, want ambitieniveau één in dit voorstel is toch eigenlijk nog optimalisatie, terwijl we eigenlijk echt naar een transformatie moeten. Dat betekent dus die gehele 85 hectare op die manier invullen, en wat GroenLinks betreft eigenlijk misschien zelfs nog wel meer. Maar we zijn in ieder geval blij dat de gedeputeerde kiest voor niet alleen het laaghangend fruit, maar echt met een ambitieus voorstel is gekomen. Dat vereist durf, vereist visie. Daar complimenteert GroenLinks het college en deze gedeputeerde dan ook graag mee.

Goed. Bij de onderbouwing van die toekomstbestendigheid blijft echter nog wel één kanttekening staan. Die hebben wij ook al aangestipt tijdens de commissiebehandeling. Dat zijn de methodes die worden gebruikt voor het mkb, in dit geval over CO₂-uitstoot. Want de extra memo die we toegestuurd kregen deze week doet mij toch daar nog wat over zeggen nu, want die riep eigenlijk alleen nog maar meer vragen op dan dat die beantwoordde. Namelijk, uit de informatie, als je dat doorzoekt, valt te vinden dat we voor een scenario, waarbij we in Nederland onze bijdrage willen leveren aan de opwarming van de aarde onder de twee graden houden, we eigen een CO₂-prijs in de berekening moeten hebben die veel hoger ligt: tussen de honderd en vijfhonderd euro. Wij hebben ons als provincie gecommitteerd aan het Klimaatakkoord van Parijs. Dus anderhalve graad. Dus het is wel vrij gek dat wij dan die maatschappelijke kosten en baten analyseren op een manier waarop wij uitgaan van een veel hogere opwarming van de aarde, want dat is juist wat we proberen

te voorkomen. Dus dat is toch nog wel belangrijk. En niet alleen een technisch punt, want als je als provincie die concernbrede opgave klimaat serieus neemt, dan moeten dit soort zaken op orde zijn voor je energiebeleid, voor de uitstoot bij de woningbouwopgave en voor infrastructuurinvesteringen. Dus zorgen dat die maatschappelijke kosten en het vermijden daarvan dan ook op een goede manier worden berekend, want anders krijgen we, zoals we net al aangaven, die later alsnog op ons bordje. We zijn blij dus dat de gedeputeerde heeft toegezegd hier later op terug te komen.

Goed, terug naar het voorliggende statenvoorstel. De gedeputeerde gaf hierbij in de commissie aan dat dit plan in principe moet worden afgerekend op de vierkante meters BVO die worden toegevoegd. Uiteraard wel met de toevoeging dat dit wat hem betreft nooit zou kunnen zonder verduurzaming.

Mevrouw **HOEK**: Ik wil aan de heer Bart vragen of hij ook afgelopen week in de krant heeft gelezen wat eigenlijk de werkelijke oorzaak is dat de aarde opwarmt. Natuurlijk zullen wij het allemaal niet meer meemaken, want de zon bijvoorbeeld heeft nog vijf miljard jaar te gaan en gaat ook al vijf miljard- Mijn vraag is dus: er is wetenschappelijk aangetoond dat de zon om de zoveel jaren 10% meer warmte gaat geven. Daar kunnen wij helemaal niets aan doen. Dus natuurlijk, dit is uitstel van.

De **VOORZITTER**: Wat is uw vraag?

Mevrouw **HOEK**: Mijn vraag is eigenlijk aan de heer Bart: bent u daarvan op de hoogte, dat het eigenlijk in wezen toch de zon is die steeds meer warmte gaat geven? Daardoor zal de aarde op een gegeven moment-

De **VOORZITTER**: U stelt een vraag en gaat zelf het antwoord geven. Misschien is het goed om de heer Bart daar kort de gelegenheid voor te geven, maar het beweegt zich ook wel weer een heel eindje af van dit onderwerp. Dus ik sta hem ook toe om het kort te doen.

De heer **BART**: Ik zie dan wel een link met mijn verhaal net over een CO₂-prijs, dus in die zin kan ik hem nog volgen. Ik zou heel graag willen dat mevrouw Hoek gelijk had. Ik zou heel graag willen dat het door de zon komt, want dat zou ons zo ontzettend veel moeite besparen, maar er zijn ook ontzettend veel prijsvragen uitgezet met enorme bedragen. Als u de totale klimaatwetenschap in een keer weet te overtuigen van het feit dat het alleen door de zon komt, ja, u zou meteen miljardair zijn, denk ik, want daar zijn heel veel mensen naar op zoek. Dat zou ons ontslaan van de plicht om echt een gigantische koerswijziging door te voeren. Helaas is dat niet het geval. Het kan best dat u wellicht één krantenartikel heeft gelezen, die iets anders beweert, maar dan vertrouw ik toch op, nou ja, de miljoenen onderzoeken die er al liggen van klimaatwetenschappers, die zeggen dat, ja, het ligt aan het menselijk handelen en ja, het ligt aan de CO₂-uitstoot.

De **VOORZITTER**: Ik stel voor dat u uw betoog vervolgt.

De heer **BART**: Dat ga ik doen voorzitter, want ik was richting een afronding aan het werken.

De gedeputeerde gaf dus aan afgerekend te willen worden op de vierkante meters die werden toegevoegd. Dat snappen wij ook deels, want je moet ergens een duidelijke indicator hebben. Maar als we nou juist zo'n MKBA hebben gedaan – zo'n maatschappelijke kosten-batenanalyse, die meer kijkt naar de sociale kant van het verhaal, die meer kijkt naar de maatschappelijke kosten en baten – en we hebben hier een economische visie gericht op brede welvaart, we hebben hier een visie op circulariteit, dan is dat wel een klein beetje

een simplistisch indicator. Dus om ons er in ieder geval van te overtuigen dat we die andere kant niet uit het oog verliezen, hopen we dat de gedeputeerde kan toezeggen dat bij de brede evaluatie, die over een aantal jaar plaats gaat vinden, in ieder geval die maatschappelijke baten echt weer goed in kaart worden gebracht, zodat we die niet uit het oog verliezen als we alleen kijken naar die vierkante meters. Zoals ik mijn betoog ook begon, voor alle ruimte die verloren gaat aan extra bedrijventerreinen in Utrecht geldt: you don't know what you got 'till it's gone. Als GroenLinks blijven we dan liever werken aan een aards paradijs hier in Utrecht zonder extra parkeerplekken.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Kocken.

De heer **KOCKEN**: We hebben gelukkig heel veel bedrijven in de maakindustrie in deze provincie. Zij hebben ook bijgedragen aan het niveau van welvaart, waardoor we ook andere dingen kunnen betalen, zoals ons natuurnetwerk. Bij de Economische Visie bij de Omgevingsvisie heeft de provincie aangegeven dat ze minder ruimte wilde uitgeven dan de behoefte aan bedrijventerreinen is. STEK heeft dat berekend. En zeker bijvoorbeeld in Utrecht West gaat het knijpen, ook bij het lage economische groeiscenario. Maar daar hebben we voor gekozen – de heer Bart gaf dat net ook al aan – omdat ruimte in deze provincie schaars is, we keuzes moeten maken. En op het moment dat je efficiënter met bestaande bedrijventerreinen om kunt gaan, dan willen we dat een kans geven als VVD. We waren aanvankelijk wel sceptisch. Dat heeft u ook meegemaakt in de eerste besprekingen. Wij hadden visioenen van machineparken, die gestapeld werden. Dat gaat niet één, twee, drie lukken. De vraag is ook of je dat financieel op je schouders wil nemen als provincie. Maar met de infosessies die later gevolgd zijn, hebben we een beeld gekregen dat het in ieder geval de moeite waard is om deze innovatieve aanpak te gaan uitproberen met elkaar. Een aandachtspunt van de VVD is wel dat er bij deze aanpak ook ruimte moet blijven voor ondernemers die behoefte hebben en tevreden zijn met hun huidige, sobere ruimte, omdat dat vaak net het verschil maakt tussen wel of geen winst en met of geen mensen in dienst hebben. De gedeputeerde straalt de ambitie uit dat hij met deze innovatieve aanpak aan de slag wil, liever gisteren dan morgen. Dat siert hem. Wij steunen hem ook in die ambitie. Daar hebben we wel nog wat vraagtekens. Daar kom ik zo dadelijk op. Maar we willen ook graag met hem meekijken wat er gebeurt. En dat zelf zien, dat geeft vaak een beter beeld dan een indicator op papier. Daar hebben we ook een motie voor klaarstaan. Die dien ik bij deze in. Deze geeft ook aan dat innovatie aandacht verdient. We willen het met elkaar volgen.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M88 van het lid Kocken (VVD) inzake Innovatie verdient onze aandacht.

Provinciale Staten van Utrecht in vergadering bijeen op 22 september 2021, ter behandeling van Statenvoorstel Aanpak Intensivering en Verduurzaming Bedrijventerreinen (PS2021BEM20).

Constateernde dat:

- Dat de voorgestelde aanpak Intensivering en Verduurzaming Bedrijventerreinen voor Nederland innovatief is en geen andere provincie dit zo aanpakt.

Overwegende dat:

- Dat deze aanpak kansen biedt en energie los kan maken;

- Dat elke innovatie risico's met zich meebrengt en dat het belangrijk is daar met elkaar aandacht voor te hebben en maatregelen te nemen en te leren van dingen die soms tegenzitten en de successen.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- Provinciale Staten in een open gesprek te informeren over de voortgang van deze aanpak, waaronder in ieder geval de uitkomst van de onderzoeken genoemd in de beslispunten en minimaal jaarlijks op locatie om daar te zien wat er gebeurt en hoe het verschil wordt gemaakt.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De heer **KOCKEN**: Dan kom ik even op de vraagtekens die we hebben. Die zitten niet bij ambitieniveau één. De heer Bart noemde dat net het laaghangend fruit. Wij zouden het betitelen als doen wat nodig is: het aanpakken van ondermijning; het aanpakken van de rotte kiezen op bedrijventerreinen waar ondernemers ook bijna om smeken om die aan te pakken. Het gaat criminaliteit tegen en het zorgt ervoor dat we voor de ondernemers op de bedrijventerreinen een goede, veilige, aantrekkelijke werkplek organiseren. Dat geldt natuurlijk ook voor de werknemers van die bedrijven. Maar dan komen we bij ambitieniveau twee. Daar hebben we al het nodige over gewisseld in de commissievergadering. Die uitwisseling heeft ook verheldering opgeleverd. Maar wat ons betreft is er nog wat huiswerk te doen. Dat staat ook aangegeven in het statenvoorstel. Wat ons betreft gaan we daar ook niet te snel in, want haastige spoed... Nou ja, u kent de rest van het gezegde wel. Dat betreft onder andere de zogenaamde governance. Hoe sturen wij straks de OMU en de dochteronderneming daar van aan, hoe is dat goed geregeld? De huidige governanceparagraaf op de website van de OMU geeft ons wat dat betreft niet hele warme en enthousiaste gevoelens. En dat betreft de toets op de staatssteun, want richting belastingbetalers is het goed om niet onnodig risico's te nemen. Innovatie is verkennen, dat begrijpen wij ook als VVD. Dan loop je soms risico's, maar je wil aan de voorkant ook proberen om die risico's zoveel mogelijk in te perken. En doe niet onnodig stappen, waarvan je later spijt kunt gaan krijgen. We zouden graag zien, waar het gaat om die governance, dat de gedeputeerde toch even bij ons terugkomt voordat er wat in gang wordt gezet. Dat geldt in zekere zin ook voor de staatssteuntoets. Daar dien ik een amendement voor in om het besluit aan te vullen.

De heer **BART**: Ik begrijp de vragen, die de heer Kocken stelt, ook in het amendement en eigenlijk de verzoeken die hij daarin doet. Alleen, als ik het commissiedebat zo heb gehoord, dan is eigenlijk beslispunt acht sowieso al zo dat we pas op het moment dat die goedkeuring verkregen is daarmee verdergaan. Als ik het goed begrepen heb van de gedeputeerde, dan gaat dat sowieso gebeuren. Wat mij betreft zou het college ook wel gek zijn om ons niet te informeren over de uitkomst van een onderzoek om te kijken of er een dochteronderneming zou worden opgestart. Dus wat dat betreft lijkt dit amendement, hoe sympathiek ook en hoezeer ik me wel enigszins in de woorden kan vinden, een beetje overbodig. Dus ik vraag me dan toch af waarom dat in het sterke middel van een amendement gegoten dient te worden.

De heer **KOCKEN**: Dat vind ik vanuit het perspectief van de heer Bart een zeer terechte vraag. Dan komt het verleden ook om de hoek kijken. Dit is best wel even een juridisch ingewikkeld verhaal. Daar hebben we ook alle begrip voor. Als het er dan in de commissievergadering, maar ook in de stukken dingen staan als 'we hebben er alle

vertrouwen in', 'het is met een paar maanden duidelijk', 'onze juridisch deskundigen schatten het positief in', dan beginnen bij ons wat alarmbellen te rinkelen. Dat hebben we helaas in deze statenzaal eerder gehoord. Dat was vaak in debatten die niet zo heel prettig waren. Wij proberen daarvan te leren. Dus we hebben we het dan liever nu expliciet duidelijk aan de voorkant: we gaan geen onbezonnen dingen doen, we wachten even met onomkeerbare stappen te zetten tot we duidelijkheid hebben of die EU-toets, die staatssteuntoets, goed uitvalt. Dat kunnen we met elkaar gewoon zo uitspreken. Volgens mij, kwam vanuit GS dat, als die bereidheid er is – zoals de heer Bart zegt – kan dat ook gewoon gedaan worden, is dat geen belemmering voor het traject.

De **VOORZITTER**: De heer Bart wil daar niet op reageren.

De heer **DE DROOG**: Dank ook aan de VVD voor het ingediende amendement, ook naar aanleiding van het commissiedebat natuurlijk. We hebben goed geluisterd. We herkennen de zorgvuldigheid die jullie daarin proberen mee te nemen. Toch, als we naar het besluit kijken, zou ik wat verduidelijking willen zoeken nog. Ik zie in het tweede dictum staan 'en pas na verkregen goedkeuring deze activiteiten te starten'. Ik zou graag van de VVD willen horen: als het nou gaat om goedkeuring, verwijst u daar dan expliciet naar de goedkeuring van de EU? Dus niet dat we nog een extra ronde hier zouden moeten doen daarvoor, maar dat we juist die uitspraak afwachten en dat gedeputeerde dan de ruimte heeft om dan pas verder te gaan. En twee is: de genoemde activiteiten. Dat is natuurlijk een heel algemeen begrip. Ik kan me zo voorstellen dat GS wel de ruimte heeft om dingen te doen als gesprekken voeren, wat verkenningen doen, plannen maken, een netwerk creëren, maar dat in afwachting van een uiteindelijke uitspraak van de EU er dan pas een contract aangegaan wordt of dat soort dingen. Dus niet meer omkeerbare zaken aangegaan worden. Is dat kort de interpretatie van dit amendement?

De **VOORZITTER**: Meneer Kocken, u krijgt het woord, maar daarna krijgt de heer Suna nog de gelegenheid. Meneer Kocken, kunt u daar kort op antwoorden?

De heer **KOCKEN**: Ja. Het gaat inderdaad om de onomkeerbaarheid. En het gaat om de goedkeuring van de Europese Commissie. Dat betreft natuurlijk de activiteiten waarvoor die goedkeuring is aangevraagd. Het doen van onderzoeken, het maken van verkenningen, het met elkaar nadenken over de mogelijkheden, daar hebben wij totaal geen moeite mee. Dat kan nu. Dus waarom zouden we dat gaan blokkeren? Het gaat ons echt om de situatie te voorkomen met elkaar, dat we straks wel bijvoorbeeld verplichtingen zijn aangegaan, waarvan later duidelijk wordt dat het niet conform de staatssteunregeling is en dat we dan te maken krijgen- Want dan gaat het feitelijk om boetes en situaties die we juridisch weer moeten proberen terug te draaien met schadevergoedingen.

De heer **SUNA**: Landelijk zien we al een tijdje dat de VVD niet de ambities die ze hebben, waarmaken en daarnaast geen daadkracht tonen en alles uitstellen. Het lijkt erop alsof u met dit voorstel die lijn van de VVD landelijk aan het opvolgen bent, terwijl ik u eigenlijk altijd als optimist heb ervaren. Nu is dit een echt zeer pessimistische houding, waardoor dus de bedrijven, waar u zo voor strijdt de afgelopen jaren, een soort van in de kou laat staan. We zijn nu – u geeft zelf aan – innovatief bezig. Innovatie, die u aan de ene kant waar wilt maken, terwijl u het aan de andere kant weer stagneert. Begrijp ik dat dat de wens van u is?

De **VOORZITTER**: Ja, ik dacht, ik was op zoek naar de vraag, maar hij kwam uiteindelijk.

De heer **KOCKEN**: Wij zijn optimisten, landelijk, lokaal, provinciaal. Wij willen daadkracht. Ik kan me nog herinneren, bij de behandeling van het statenvoorstel met betrekking tot de circulaire samenleving, dat de PvdA zich bij onze daadkracht aansloot. En zo zien we dat graag. Die daadkracht zien we ook graag in dit dossier, maar niet onbezonnen. We hebben begrepen in de commissievergadering dat het een paar maanden duurt en dan hebben we die goedkeuring. Als je nou een paar maanden even moet wachten, wel kunt gaan voorbereiden, maar nog niet die onomkeerbare stappen zetten, is dat te veel gevraagd om te zorgen dat we niet onverhoopt in de problemen gaan komen?

De heer **SUNA**: Als we naar de Europese Commissie gaan- U weet, met de EU duurt alles veel te lang. Dat is echt niet even in een paar maanden opgelost.

De **VOORZITTER**: Ik stel voor dat de heer Kocken zijn betoog vervolgd. U was het amendement nog aan het indienen, stelde ik vast. Dus ga uw gang.

De heer **KOCKEN**: Dat is heel formeel. Correct. Dat doe ik dus bij deze.

De **VOORZITTER** deelt mee dat het volgende amendement is ingekomen:

Amendement A57 van het lid Kocken (VVD) inzake haastige spoed....

Provinciale Staten van Utrecht in vergadering bijeen op 22 september, ter behandeling van Statenvoorstel Aanpak Intensivering en Verduurzaming Bedrijventerreinen (PS2021BEM20).

Overwegende dat:

- Dat deze aanpak voor Nederland innovatief is en geen andere provincie dit zo aanpakt;
- Dat voor ambitieniveau 2 (de aanpak die zich richt op meer dan een kavel) nog het nodige moet worden uitgezocht en gecheckt ten aanzien van staatssteun en governance;
- Dat ambitieniveau 2 grote financiële risico's kent;
- Dat GS aangeeft dat juridische adviseurs optimistisch te zijn over het traject m.b.t. staatssteun en het uitwerken van een governance en daar nog een paar maanden voor nodig te hebben;
- Dat de provincie wil leren van fouten in het verleden;
- Dat geen dringende spoed bekend is om nu, met de juridische en financiële onzekerheden die er nog zijn, een besluit te nemen ten aanzien van ambitieniveau 2 in plaats van over een paar maanden.

Besluit:

- Aan beslispoint 6 toe te voegen: 'en over de uitkomst van het onderzoek eerst Provinciale Staten te horen voordat stappen worden gezet deze rechtspersoon op te richten'.
- Aan beslispoint 8 toe te voegen: 'en pas na verkregen goedkeuring deze activiteiten te starten'.

En gaan over tot de orde van de dag.

Het amendement maakt deel uit van de beraadslaging.

De heer **KOCKEN**: En nog even in reactie op de heer Suna: ik ga af op wat ik in de commissievergadering gehoord heb. Dus ja, dan moet u straks maar met GS in debat. Maar goed, op het moment dat dat een paar maanden is, dan denk ik 'goed'. En als het langer is, dan is er blijkbaar wel wat uit te zoeken. Dan is het helemaal goed om even goed met elkaar na te denken.

Dan tot slot, voorzitter. In beslispunt tien wordt verwezen naar het overleg met de regio's. Ik heb aan het begin van mijn betoog de superregio Utrecht West genoemd. Zoals we ook bij de economische visie besproken hebben, luistert het soms nauw met welke superregio je aan tafel zit en moet je voorkomen dat, als je bepaalde superregio's wil helpen, je dat niet in de grote mand van de hele regio doet. Om heel specifiek te worden: op het moment dat bedrijven in West in de knoei komen met de beschikbare ruimte, dat niet de reactie moet zijn 'ja, maar in Driebergen is er nog plek zat, dus verhuist u maar daarnaartoe', waardoor je extra verkeer krijgt waar de heer Dercksen en de heer Bart net een leuk interruptiedebatje over hebben gevoerd. Wij komen daar bij de evaluatie van de Programmering Wonen en Werken nog op terug om even te kijken hoe dat nu in de praktijk uitpakt.

En dan echt tot slot, voorzitter: dank aan iedereen die een bijdrage heeft geleverd aan de verschillende verkenningen, aan de onderzoeken, aan de maatschappelijke kosten-batenanalyse, aan het statenvoorstel en de beantwoording van onze vragen. Het heeft ons in ieder geval geholpen om grip te krijgen op de materie.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Weyers.

De heer **WEYERS**: Ja, de intensivering en verduurzaming van bedrijventerreinen, dit is een belangrijk en ook wel een precair onderwerp en wat JA21 betreft ook eentje uit de categorie 'belangrijkste besluiten van een beleidsperiode'. Ik wil kort een paar dingen zeggen over onze toekomstverwachtingen als het gaat om bedrijventerreinen. Die toekomst hangt samen met het perspectief wat Nederland in het algemeen, en Utrecht in het bijzonder, heeft ten aanzien van de maakindustrie en het voorraadbeheer of de logistiek. Daar zijn bedrijventerreinen immers primair – 'primair' zeg ik – voor bedoeld. Deze beide soorten dienen onzes inziens ook een beetje nationaal bekeken te worden en wellicht ook nationaal op hoofdlijnen wat gealloceerd. Een opleving van de goederenproductie in ons land, de beroemde reshoring – de term die daar altijd voor wordt gehanteerd – mag wat mijn fractie betreft vestigingsprioriteit gegeven worden aan de huidige krimpgebieden in Nederland. Dus oost en zuidoost in Nederland. Dus op hoofdlijnen gealloceerd. Dat wil dus niet zeggen hier in Utrecht 'hier niet' of 'nooit niet', maar wel 'hier misschien wat minder' in vergelijking met andere streken in het land. In een regio als Utrecht zijn de verdienmogelijkheden nu eenmaal wat groter dan in de voormalige mijn- of textielstreken, zal ik maar zeggen. En bij de opslag en transport van goederen ligt het wel anders, want hier valt Utrecht letterlijk niet te mijden: wij zijn de draaischijf. Bovendien zijn in de logistiek de mogelijkheden om te intensiveren – want meerdere bouwlagen – weer aanwezig. Het rapport van STEK, OMU-voorstel en ook de adviezen van de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit geven dat duidelijk aan. Dat zijn, wat ons betreft, ook echt goede rapporten – we hebben ze goed bekeken – en die wijzen in die richting.

JA21 ziet minder in het substantieel verder benutten van bedrijventerreinen voor grootschalige en perifere detailhandel. Het zou zonde zijn dat daar veel vierkante meters, hectares, voor worden gebruikt. JA21 ziet ook graag dat op onze bedrijventerreinen bij voorkeur regionale ondernemers en hun medewerkers, die woonachtig in de provincie zijn, hun vleugels kunnen uitslaan. Maar al te vaak worden ze overboden door groot geld, die

dan de vierkante meters weggakpen en maar al te vaak een enorm hoog geautomatiseerde ruimte bouwend met een te beperkt aantal banen.

Tenslotte zijn voor ons bedrijventerreinen in beginsel bedoeld als een plek waar bedrijven elkaar ontmoeten. Dus B2B in plaats van B2C. Dat regionaal economisch perspectief – we hebben het hier over de regionale economie – heeft Utrecht een dilemma: ze ligt centraal op de verkeersroutes. Dus grootschalige opslag en logistiek wil zich hier graag vestigen. Dat brengt weer relatief weinig banen met zich mee in de dichtstbevolkte regio van ons land, de regio waar salarissen hoog zijn en de woningen tot de duurste in het land gerekend worden. Met andere woorden, investeerders, investeringen en dus ook personeel – het is al een paar keer aangestipt – komt vaak van elders. De beleggersmarkt wacht te vaak tot een wat verloederd bedrijventerrein door de gemeente herbestemd wordt voor wonen en zeker indien een bedrijventerrein zich ook nog in onze eigen teer geliefde Utrechtse rode contour bevindt. Dat zie ik gewoon al jarenlang om me heen gebeuren. De OMU kwalificeert dit onzes inziens terecht als een vorm van een ongewenst kenmerk van de markt. ‘Marktfalen’ zoals het daar wordt gezegd. En JA21 is van de macro-economie. Wij kijken altijd naar het geheel van de dingen en alle actoren die daarin bezig zijn. Wij zijn van het totale plaatje, ook in dit onderwerp. Voor ons is het dan ook helemaal niet zo raar dat een ontwikkelingsmaatschappij, de OMU, zich in deze markt begeeft om een bedrijventerrein naar een next level te krijgen. JA21 onderschrijft de twee kernactiviteiten van de OMU ten volle, namelijk: het aanpakken van prioritair locaties; en een regierol bij verplaatsingen. Wij zien dit ook echt als een provinciale rol – het is goed dat we dit doen – en niet als een gemeentelijke rol. Het geeft de wethouder ook wat rolcomfort, laat ik het zo maar noemen.

Nog wel een opmerking over beide elementen van dit statenvoorstel. Het statenvoorstel heet ‘intensivering en verduurzaming’. Voor JA21 is het eerste aspect de hoofdprioriteit. Ik kreeg bij de heer Bart even de indruk dat het tweede aspect voor GroenLinks de hoofdprioriteit is in dit verhaal. Wij zien dat dan eigenlijk net andersom. We zien het voorstel vooral als een bijdrage in efficiënt ruimtegebruik in een eivol stukje Europa.

De heer **BART**: Ik voelde me toch enigszins direct aangesproken, dus als u mij toestaat daar kort op te reageren. Kijk, voor GroenLinks is het niet zo dat het een prioriteit heeft boven het ander, alleen het een kan niet anders dan binnen de kaders van brede welvaart. Dus ja, die intensivering is prima, maar het moet niet ten koste gaan van maatschappelijke kosten. Dat is, denk ik, de heel belangrijke randvoorwaarde, die je dus niet- Je kan niet zonder die randvoorwaarden die investeringen gaan doen. Dus dat is toch een andere nuancering dan zoals de heer Weyers hem net uitlegde.

Dus het statenvoorstel heet ‘intensivering en verduurzaming’. Voor ons heeft dat eerste de hoofdprioriteit. Bij verduurzaming denken wij – want dat vergeten we echt niet, hoor – met name aan de reductie van het energieverbruik: alles wat met isolatie te maken heeft en het hergebruiken van bouw materiaal. Daar bent u bij ons aan het goede adres. Maar ons schrikbeeld is een beetje, ook gezien de resterende beleidstermijn: omdat dat nou eenmaal het makkelijkst en het snelst gaat, de OMU-miljoenen verdwijnen in de aankoop van alles wat met gesubsidieerde energieopwekking te maken heeft, de werklocaties die het minst verloederd zijn. Dat is pas echt laaghangend fruit. Dus wij zouden zeggen: liever OMU-geld naar bijvoorbeeld een glasvezeltopinfrastructuur en beplanting om hittestress en dingen tegen te gaan, dan naar gesubsidieerde zonnepanelen, zal ik maar zeggen. Over staatssteun gesproken: dat zou je ook een beetje staatssteun kunnen noemen. Dus heb ik een vraag voor gedeputeerde Strijk. Kan de gedeputeerde aangeven of hij dat ook zo ziet? Dus of hij bij de besteding van OMU-gelden de ruimtewinst als het primaire doel ziet, ook als dat het lastigst te realiseren is in de komende jaren. Er zijn in de commissievergadering ook de nodige dingen over gezegd. En ook daarmee, of hij verduurzaming door middel van energieopwekking – dus dat aspect van de verduurzaming

– in dit voorstel van secundair belang vindt. Ik hoop dat de gedeputeerde wat verder kan komen dan een enerzijds-anderzijds-verhaal. We gaan het horen. Maar als hij dat zomaar zou vinden, dan vermoed ik dat toekomstig woningzoekenden hem daar dankbaar voor zullen zijn, voor de ruimte die daar weer uit voortvloeit. En trouwens ook voor het uitzicht.

Voorzitter, op dit taaie onderwerp-

O, nee, ik wil nog een paar dingen zeggen over de moties die zijn ingediend. De motie over 'innovatie verdient aandacht', die zullen wij waarschijnlijk wel gaan steunen. De haastige-spoed-motie, dat moeten we even nader bekijken. En vooral het argument van staatssteun. Ik snap dat aansprakelijkheid en 'laten we voorkomen dat we daar een bonnetje krijgen waar een iets te hoog bedrag op staat', dat dat een punt is. Maar ik vind met staatssteun altijd wel: dit is een juridisch-technisch verhaal wat nu van toepassing is op dit onderwerp. Maar staatssteun betekent eigenlijk dat je de markt gaat ontregelen door daar met belastinggeld oneigenlijk in te gaan. Dat is natuurlijk de grondgedachte van staatssteun. Nou, dan heb ik bij de EU nog wel een paar onderwerpen waar ik daar ook iets over kan zeggen, die dan officieel geen staatssteunen zijn. Dus dat is ook wel een beetje. Ik snap de technische indekking, zoals de heer Kocken dat bedoelt, maar in de geest- Nou ja. Dus daar moeten we even naar kijken of we het amendement kunnen steunen.

Voorzitter, afrondend. Dit is echt een taai onderwerp. Er valt altijd wel wat op aan te merken. Maar alles overziend hechten wij ook aan een brede statensteun in dit huis. JA21 zal dus instemmen met dit voorstel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Welschen-van der Hoek.

Mevrouw **WELSCHEN-VAN DER HOEK**: Het CDA ziet het als taak van de overheid om heldere, meerjarige verduurzamingsdoelen te stellen, belemmeringen weg te nemen en investeringen aan te jagen. Het CDA staat voor een lange termijnperspectief en betrokkenheid met het oog op toekomstige generaties. Zoals juist gepresenteerd ook in Den Haag, een groene industriepolitiek. Samen met bedrijven grote stappen zetten in verduurzaming van Nederland en tegelijkertijd het verdienvermogen versterken. Daar past dit plan goed bij. Lokaal, in de provincie, ons steentje bijdragen, aansluitend bij de afscheidswaarden van de heer Potjer. Het CDA steunt dit voorstel daarom, maar inderdaad, mits Europese regelgeving dit toestaat. Tot die tijd, tot die toestemming er is, stel ik voor niet te veel aanloopkosten te maken om aan te haken ook bij het amendement van de VVD. Ik ga ervanuit dat er nog geen bedragen worden overgemaakt die in welke vorm ook rieken naar staatssteun voordat die beslissing van Europa er is.

Tijdens de commissievergadering vroeg ik ook aandacht voor beslispunt 1f van het statenvoorstel. Dat beslispunt stelt als doelstelling 'het accommoderen van 20% tot 30% van de behoefte aan extra ruimte voor bedrijventerreinen – dat is zo'n 85 hectare – door intensivering van vierkante meters werkvloeroppervlakte op bestaande terreinen'. Die andere zeventig tot 80% van de behoefte aan extra ruimte lijkt dan helaas toch ten koste van het groen te gaan. Of althans, van niet daarvoor bestemd terrein. Die 20% tot 30% mag van het CDA daarom wel wat ambitieuzer. Daarom zijn we blij met het antwoord van de heer Strijk dat, als dit plan succesvol blijkt in de uitvoering, een hoger en dus ambitieuzer percentage alsnog mogelijk is. We kijken uit naar die evaluatie – en graag ook die evaluatie aangevuld met de punten die GroenLinks ook noemt, zoals brede welvaart – en zullen dan aansturen op hogere percentages als het plan inderdaad succesvol is.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer De Droog.

De heer **DE DROOG**: Als de ruimte er niet is, moet je creatief zijn. Dat is precies wat dit voorstel beoogt. Er is veel behoefte aan bedrijventerreinen. Dit voorstel biedt een mooie kans om een deel daarvan binnen de bestaande ruimte op te vangen. Zeker met

bestaande kaders, zoals de Omgevingsvisie, de Regionaal Economische Agenda, de Economische Visie en de OMU als succesvol uitvoeringsorgaan op dit thema, iets om mee aan de slag te gaan. Als je iets wilt doen aan ruimte voor bedrijven, aan verrommeling van bedrijventerreinen, versnelling op het tegengaan van leegstand, kwaliteitsverbetering van de omgeving en werkgelegenheid, dat zit hier allemaal in. Dus wat ons betreft: doen dus. Wij zullen voor dit voorstel stemmen.

Toch nog een drietal vragen. De eerste vraag hing met name samen met zaken die ook al door de VVD zijn gesteld. Dus we wachten daar de beantwoording van de gedeputeerde op af.

De tweede is, in de commissie hebben we gesproken over mogelijke indicatoren. We zouden graag de indicator overnemen die de gedeputeerde aanhaalde in de commissie met betrekking tot het realiseren van het aantal vierkante meters op de bedrijventerreinen. De gedeputeerde kwam zelf met het voorstel om hier naar rato van de huidige vierkante meters een ambitie op te nemen. We vragen ons nog wel af of dat een voldoende ambitieniveau is gelet op de – ook in de ambitie besloten – ambitie om te willen intensiveren. Dus zou dat niet nog hoger kunnen? We zouden eigenlijk richting de begrotingsplannen willen kijken wat nou echt een goede target is om daarop mee te geven en waar we dan op kunnen sturen.

Dan, het stuk gaat tevens uit van kansen op verduurzaming en circulariteit. Voor D66 is het voorstel op zich al een belangrijk verduurzamingsvoorstel in verband met het intensiever gebruik van de schaarse ruimte in onze provincie. Ruimte die ook in de komende jaren schaars zal blijven. Wij zouden graag zien dat bij ambitie twee ook gekeken wordt naar kansen en mogelijkheden om in de intensivering de gedachte mee te nemen dat ook dat gebied weer duurzaam beschikbaar moet blijven. Met andere woorden, kansen te zien om op de lange termijn creatief-ruimtelijk-circulair te werken – dat zijn een heleboel woorden achter elkaar – zodat de inzichten die nu opgedaan worden met die intensivering en de optimalisatie daarvan ook een doorlopend vraagstuk kunnen blijven voor de toekomst: hoe zorgen we er nou voor dat we binnen die ruimte steeds opnieuw kunnen blijven schuiven om te zorgen dat de werkgelegenheid en de bedrijvigheid die gezocht wordt, ook zijn ruimte kan blijven vinden. Kan GS dat ook meenemen en de OMU, dan wel de PARK, hierover laten doordenken?

Voorzitter, alle complimenten voor dit stuk en de inzet die GS hierin heeft. D66 kijkt uit naar de eerste resultaten. We denken, bedrijven hebben de ruimte hard nodig. Dus vooral doen.

De heer **DERCKSEN**: Ja, de heer De Droog begon zijn bijdrage met 'er is geen ruimte'. Die ruimte is er niet. Dan bedoelt hij te zeggen: die ruimte is er niet voor bedrijvigheid, vinden wij van D66. Want die ruimte is er wel, alleen u zegt, wij willen die ruimte niet beschikbaar stellen voor bedrijvigheid. U wilt wel andere prioriteiten, ruimte, beschikbaar stellen voor – ik had het net bij de heer Bart erover – andere dingen, zoals windmolens en zonneakkers van gif en gemaakt met kolen. Is dat niet een eerlijker omschrijving dan die u net gaf?

Ik ben, volgens mij, begonnen met de opmerking dat de ruimte schaars is. Dat betekent inderdaad dat we een keuze moeten maken tussen verschillende invullingen van die ruimte. Dus de heer Dercksen heeft hier volkomen een punt. Wij kiezen ervoor, dat als de ruimte er is, extra ruimte voor bedrijven te vinden op de bestaande bedrijventerreinen. En dat we dan ook recht doen aan de wensen voor niet alleen de windmolens, maar ook voor natuur en voor wonen en voor mobiliteit. Dat zijn allemaal vragen die hierin meespelen. Hier zit een mooie kans om op bestaand terrein verder te intensiveren en daarmee dus de andere schade aan het landschap te voorkomen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Suna.

De heer **SUNA**: Als we kijken naar dit voorstel zien we ook heel duidelijk, gelukkig, dat de intensivering en verduurzaming hand in hand gaan. Als je wilt dat bedrijven straks toekomstbestendig zijn, kan dat ook niet anders. We hebben een enorme energietransitie-opgave. Daarin is het ook belangrijk om bedrijven die eigenlijk verpauperd zijn, braakliggende terreinen, die zijn bij bedrijventerreinen goed aan te pakken. Daarom ben ik ook zeer blij met dit initiatief en innovatie die hiermee samenhangt. Echter, er zitten natuurlijk wel kleine kanttekeningen aan, waar ook door anderen aan gerefereerd werd: welke keuze ga je maken? Wat de Partij van de Arbeid betreft, vinden we het wel belangrijk, op het moment dat geld beschikbaar wordt gesteld er ook gekeken wordt naar de mogelijke beschikbaarheid van arbeidsplaatsen die daarmee gemoeid is en dat we op die manier de afweging maken. Dus niet alleen maar kijken naar zaken, zoals middelen, geld en het verduurzamingsaspect, maar zeker ook het aspect dat daarbij speelt, dat mensen werkplekken behouden. We hebben het in andere voorstellen genoeg gehad over investeren in nieuwe bedrijvigheid. Dus dat gaan we niet nog eens een keer herhalen. De heer De Droog refereerde al aan hoe wij tot hier zijn gekomen. Dus ik denk dat we eigenlijk in de vorige trajecten de stappen hebben gezet om dit echt te kunnen uitvoeren en ook waar te maken. Dus in die zin heb ik er wat minder moeite en minder problemen mee dan de VVD, die toch wat angstig is om gelden beschikbaar te stellen. Ik hoor ook graag van de gedeputeerde hoe hij het ziet, of als we naar de Europese Commissie gaan of dat een lang traject zou zijn of kort, om daar goedkeuring van te krijgen om ook middelen beschikbaar te stellen. Dat hoor ik graag van u.

De heer **KOCKEN**: Ik vroeg me even af: u had het net over de werknemers op de bedrijventerreinen. Die betalen belasting. Dat geld zijn we nu aan het uitgeven. Als we dan aan u vragen: joh, waarom wordt dat geld zomaar beschikbaar gesteld? U zegt, ja, ik wil niet angstig zijn. Hoe legt u uit dat we zorgvuldig om moeten gaan met belastinggeld? Hoe verhoudt dat zich dan tot het niet nu even nadenken over, joh, gaat het allemaal juridisch goed wat we aan het doen zijn? Met alle enthousiasme die de VVD verder voor het voorstel heeft.

Dat geld, dat wordt betaald door werkend Nederland, is voor algemeen belang. Daar zit natuurlijk heel veel maatschappelijke waarde in. Met dit voorstel wordt daar zeker naar gekeken. Het is niet zo dat de gelden zomaar over de balk worden gegooid. Daar zijn natuurlijk regels aan verbonden. Daar heeft men zich aan te houden. Dus in die zin is het niet zo dat we zomaar geld beschikbaar stellen. Dus daar verschillen we een beetje van mening. U gaat ervanuit dat het eigenlijk juridisch helemaal kant en klaar moet zijn, maar als men al de verwachting heeft dat het goed zit en dat we er alvast een start mee maken, zie ik daar iets minder problemen in dan u, denk ik.

Dan, als we toch kijken naar intensivering, wil ik toch even meegeven – dat is persoonlijk, iets van mijzelf – dat we ook kijken naar bedrijven die nieuw gaan komen, dat ze echt duurzaam zijn en toekomstbestendig, maar ook fijn voor het oog, lust voor het oog, en dat we niet alleen maar blokken gaan krijgen en dat we met architecten te maken hebben die daar ook creatief zijn. En dat het niet zo is dat het landschap echt van die gebouwen krijgt die er echt als blokken uit zien. Dat zie ik nu veel meer gebeuren in de omgeving van Utrecht. Ik weet niet of dat meegenomen kan worden. Maar die mensen gaan straks de verslagen van onze vergaderingen toch lezen. Dus dan kunnen ze ook hieraan denken wellicht.

Dan, voorzitter, de uitkomst van de onderzoeken, die genoemd worden in de beslispunten. We kijken sowieso uit naar wat daaruit komt. Wij hoeven het wat dat betreft ook niet jaarlijks op locatie daar te zien. Dat vind ik wel te ver gaan. Maar wel dat we af en toe een werkbezoek kunnen regelen om te kijken wat er is. Maar hoe vaak, dat laat ik even aan de griffie over om dat te gaan plannen. Maar het is wel goed om te constateren dat wij

tussentijds wel informatie krijgen en straks met de evaluatie gaan kijken hoeveel van die 20%, 30% of misschien, zoals mevrouw Welschen aangaf, nog meer kunnen realiseren op bedrijventerreinen en dat u daarna eventueel met nieuwe voorstellen komt. Dan ben ik ook benieuwd hoeveel van de gelden die u nu beschikbaar stelt straks ook revolverend zou kunnen zijn.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Koerts.

De heer **KOERTS**: Zoals onze fractie al opmerkte tijdens de commissiebehandeling van dit voorstel zullen er weinig gemeenten zijn die tegen de in dit voorstel geformuleerde doelstellingen zijn. Het wordt pas spannend wanneer de doelen worden vertaald in een concrete aanpak. Verantwoord ruimtegebruik betekent ook 'nee' zeggen gemeenten met wensen die niet aansluiten bij het provinciaal beleid. Wij vragen van de gedeputeerde om binnen de gestelde kaders een constructieve houding aan te nemen richting gemeenten en bedrijven. Dat betekent dus: meedenken over hoe zaken wel kunnen. Die houding vergroot ook het rolcomfort – waar collega Weyers het net al over had – voor wethouders.

Wij hebben gevraagd naar hoe de keuze wordt gemaakt tussen ruimte voor bedrijven en ruimte voor een duurzame leefomgeving. Gedeputeerde gaf aan dat dit geen tegenstelling is, maar samen op moet gaan. Dat vraagt om maatwerk en creativiteit. Naar aanleiding van de behandeling in de commissie heeft onze fractie er vertrouwen in dat dit de houding is die de gedeputeerde wil aannemen. Daarom kunnen wij het voorstel steunen.

Tenslotte een reactie op de motie en het amendement, ingediend door de heer Kocken van de VVD. Het is logisch en begrijpelijk dat er behoefte is om geïnformeerd te worden en dat zaken juridisch juist worden georganiseerd. Dit is ook wat wij verwachten. We hebben echter geen aanleiding om aan te nemen dat dit in dit geval niet gebeurt. Het amendement en de motie lijken me dan ook in eerste instantie wat overbodig. Tot zover.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: Voorzitter, de olifant in het midden van de kamer, die zit er al een jaar of tien. Hij begint zich intussen wat ongemakkelijk te voelen door het gebrek aan aandacht voor hem van de meeste van u. Die olifant heet massa-immigratie. Alle centra zitten weer vol. Dat gaat leiden tot meer vervoersbewegingen, minder woningen voor Nederlanders en nog een heleboel andere dingen, waaronder bijvoorbeeld veel meer CO₂-uitstoot. Maar het ene CO₂ is het andere niet. Het gaat ook tot veel bedrijvigheid leiden.

De heer **SUNA**: Ik vraag me af wat immigratie te maken heeft met de intensivering van bedrijventerreinen.

U was een zin te vroeg met uw interruptie, want ik was met de zin bezig dat meer mensen, meer groei, ook betekent: meer bedrijvigheid en economische groei. Daarvoor is ruimte nodig. Op uw wenken bediend, meneer Suna. Het idee om te zien of we kunnen verdichten, meer meters kunnen realiseren op bestaande bedrijventerreinen, is een prima idee. Laat ik dat gezegd hebben. Er mag zelfs – en dat is misschien wel bijzonder uit mijn mond – belastinggeld voor worden ingezet, want je kan bijvoorbeeld ook de bestaande infrastructuur gebruiken en dat kost dan weer minder geld. Dus dat is een prima idee. Je kan ook hoger bouwen. Ook goed. Hoewel dat een primaire taak is van de gemeenten: die kunnen sturen met bestemmingsplannen. Dus ambitieniveau, daar hebben we wel sympathie voor.

Had dit voorstel zich daartoe beperkt, dan hadden we daar waarschijnlijk ook voor gestemd, ondanks het feitenvrije en niet werkende klimaatgedram. Maar we gaan toch tegen stemmen en dat doen we om twee redenen. De eerste reden is, omdat we toestemming geven voor ambitieniveau twee, terwijl dat voorstel, wat ons betreft, niet gereed is voor besluitvorming. De structuren moeten nog worden bepaald en men moet ook

nog langs het poliepbureau in Brussel. Zonder te weten wat daaruit komt, kan je dit voorstel, wat ons betreft, niet in behandeling nemen en zelfs dus ook niet over gaan stemmen. Ik weet precies hoe het gaat hier: als het over een jaar of vier misgaat, dan zit er een nieuwe gedeputeerde en die zegt, ja, maar jullie van PS, jullie waren daar toch voor om het zo te doen? Ik heb mijn lessen hier geleerd.

En de tweede reden om tegen te stemmen, is dat dit college ervoor kiest om niet alle aangetoond benodigde ruimte voor economische activiteit ter beschikking te stellen. Dus wel de benen uit de derriere lopen voor immigratie – zeshonderdduizend euro per asielzoeker – maar niet de bedrijven in onze provincie de mogelijkheid te geven om een heel klein beetje van dat bedrag terug te verdienen, want ‘geen plek’. Dus daarmee remt GS de groei en daarmee ook de welvaart in deze provincie. Dat botst. En daarom stemmen we tegen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van der Steeg.

De heer **VAN DER STEEG**: De Partij voor de Dieren is blij dat we middels dit statenvoorstel verstandig proberen om te gaan met onze schaarse ruimte. Het is niet meer dan logisch om te kijken hoe bestaande bedrijventerreinen beter benut kunnen worden voordat er nog meer groene ruimte opgeofferd wordt. Mijn fractie steunt dan ook van harte dit voorstel en ook dat er naast intensivering en verduurzaming ook de nodige vergroening plaatsvindt. Ik vraag me wel af of het effect van de coronapandemie voldoende benoemd wordt. Er wordt gesteld dat het op dit moment nog geen effect heeft op de bedrijfsruimtemarkt. Dit, terwijl in de kantorenmarkt slecht één op de tien werknemers aangeeft weer fulltime naar kantoor te willen zodra dit veilig kan. Grote bedrijven verwachten daarbij dat een kantoor meer de functie van ontmoetingsplek dan werkplek zal gaan aannemen.

Voorzitter, hoewel het effect van corona al wel zichtbaar is op de kantorenmarkt en niet op de bedrijfsruimtemarkt kan ik me toch niet voorstellen dat het in de nabije toekomst niet ook een effect hierop gaat hebben. Het is goed dat we dit gaan monitoren. Ik vraag mij af in hoeverre de aanhoudende schaarste van de bedrijfsruimtemarkt en de verminderde ruimtevrage van de kantorenmarkt gekoppeld kunnen worden. Bestaat die flexibiliteit? En zo niet, hoe kunnen we hier meer flexibiliteit in aanbrengen?

Daarnaast worden we in het rapport van de PARK gewezen op de impact van de logistieke XL-locaties. Dit soort locaties zorgt voor een verdozing van het landschap. De locaties zijn, zoals hun naam al doet vermoeden, erg groot en passen in hun huidige vorm niet in onze bestaande bedrijventerreinen. De Partij voor de Dieren is blij om te horen dat de provincie niet staat te springen om meer van dit soort locaties. Wel lijkt het ons nuttig om te onderzoeken op welke duurzame wijze zo'n logistieke locatie toch op een bestaand bedrijventerrein zou kunnen landen.

Tenslotte, voorzitter, wil mijn fractie graag haar dank uitspreken voor de toezegging om de zogenaamde Blue Ports in gedachten te houden als optie voor duurzame logistiek, want duurzame mobiliteit is iets wat zeker niet mag ontbreken bij de verduurzaming van bedrijventerreinen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Poppe.

Mevrouw **POPPE**: De SP kan zich voor het overgrote deel aansluiten bij het betoog van de heer Bart. Hij heeft dat mooi verwoord. Daar kan ik helemaal niet aan tippen.

Wat de SP verder mee wil geven, is dat wij vinden dat er wel flink werk gemaakt moet worden van zon op dak bij bedrijventerreinen en dan met name bij het weer geschikt maken van oude en verloederde terreinen. Wat ons betreft zou er op de nieuwe terreinen geen pand moeten worden gebouwd waar geen zonnepanelen op zitten. Daarnaast moet

er ook gekeken worden naar zowel oude als nieuwe terreinen, of daar windenergie mogelijk is. En we vinden dat er aandacht moet zijn voor een beetje groen op de terreinen voor het broodnodige ommetje tijdens de lunch. Daar wil ik het verder bij laten.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van den Dikkenberg.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: In de commissie hebben we reeds aangegeven dat langs de meetlat van de SGP-fractie het voorstel en de activiteiten de gevraagde middelen waard zijn. Daarbij mogelijk het toevoegen van ruimtelijke kwaliteit en netto bedrijfsoppervlak door intensiever ruimtegebruik is een goed streven. En ook al gememoreerd: een mooi punt uit ons verkiezingsprogramma wat we zo realiseren.

In het kader van goed rentmeesterschap is het verdichten en vernieuwen van huidige incurante terreinen om daarmee ruimte te geven aan bedrijvigheid een goede stap. Bij verdichting neemt veelal ook de populatie toe die er aanwezig is. Uit diverse hittekaarten blijkt dat bedrijventerreinen slechte plekken zijn om op hete dagen te verkeren, met verlies van arbeidsproductiviteit en eventuele gezondheidsklachten. Het is mede daarom ook goed om bij intensiever gebruik van de ruimte ook meer aandacht te hebben voor de kwaliteit van de omgeving.

Voorzitter, de toon en de materialen van het voorstel, dat waarderen wij zeer. De meegeleverde stukken hebben ervoor gezorgd dat we goed vormend bezig konden zijn met onze oordeelsvorming en ook alle, ja, de zwakke plekken, de onzekerheden, mee kunnen maken en het voorstel goed kunnen beoordelen. Het risico is dan wel dat er over eenheidsprijzjes in de MKBA vragen worden gesteld in de statenbehandeling, terwijl partijen besluiten als bijvoorbeeld de RES met veel meer ruimtelijke impact, et cetera, zonder MKBA vrijelijk laten passeren. Wij hebben door deze stukken ook de afweging goed mee kunnen maken. We hebben er vertrouwen in dat er goede activiteiten worden ingericht, dat de organisatie ook goed wordt ingericht met alle juridische haken en ogen en we tot realisatie kunnen overgaan. We geven het college graag de gevraagde opdracht mee om dat door de juridische toetsen heen te helpen en te gaan organiseren om samen met de OMU aan de slag te gaan en succesvol bedrijventerreinen te gaan hervormen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Hoek.

Mevrouw **HOEK**: 'Bedrijventerreinen' en 'uitbreiden', dat heeft vele kanten: meer ruimte ten koste van groen; maar misschien willen we die ruimte ook wel gebruiken voor wonen of nog een heleboel infrastructuur, et cetera. Knel zittende bedrijven die niet weggaan, omdat ze dan moeten zorgen dat de grond, die zwaar vervuild is, moeten saneren. Dus blijven ze zitten, ondanks het feit dat ze bijvoorbeeld in kleinere gemeenten of plaatsen de weg kapot rijden, huizen scheuren krijgen, omdat de vrachtautootjes die ooit paard en wagen waren en later één autootje en inmiddels containers met vrachtauto's met aanhangers. De bedrijventerreinen van nu waren eigenlijk oorspronkelijk inderdaad bedoeld als uitplaatsing. Uitplaatsing van- Ja, het kan niet meer in een dorp, in een gebied waar steeds meer woningen omheen zijn gekomen. Dus het past niet meer om allerlei redenen. Om de categorieën. Categorie twee, 3.1, et cetera. Wat is er dus op dit moment achtergebleven daardoor? In heel veel bewoonde gebieden – ik heb het tijdens de commissievergadering ook al gemeld – zijn van die kleine plaatsjes overgebleven waar ooit een schuurtje stond, waar men ooit begon. Men is vertrokken. Dan heeft het dertig jaar of veertig jaar leeggestaan. Op dit moment is er een trend aan de gang dat ontwikkelaars dat soort kleine perceeltjes opkopen, soms helemaal bekneld tussen woonblokken. Vervolgens is een paar jaar geleden door de GNG – ik heb het nagevraagd – de categorie twee van toen verhoogd naar 3.1. Dat biedt weer kansen om toch ook daar weer mini-industrietjes te ontwikkelen binnenin de woonwijken, waar niemand op zit te wachten, want eigenlijk zijn

de bedrijventerreinen ooit bedoeld om dit soort situaties te verplaatsen naar een bedrijventerrein. Die ontwikkelaars kopen dat, vragen dan een vergunning aan bij de gemeente, want de gemeente kan eigenlijk niet weigeren, want het heeft nog steeds die bestemming. En als ze eenmaal de vergunning hebben, dan komt het weer op de markt en wordt het duur verkocht met alle verontrusting binnen de gebieden waar dit soort kleine bedrijfjes dan weer ontwikkeld gaan worden.

Het is net ook al gezegd over zonnepanelen. 50PLUS zou willen opmerken: als we dan inderdaad die bedrijventerreinen verder gaan doorontwikkelen, meer ruimte, laten we dan in ieder geval verplichten om die zonnepanelen op de daken mee te laten tellen. Nu is het zo, pas bij zeshonderd zonnepanelen, dan telt het dus mee bij de opgave die we moeten realiseren. En dan is het, als het minder is, ja, dat is nou eenmaal door het rijk vastgesteld. Ik wil oproepen eigenlijk om in IPO-verband toch eens een keer onder de aandacht te brengen of die kleinere daken – ze zijn wel groot, maar die net niet aan die zeshonderd zonnepanelen toe komen – toch mee te laten tellen bij de opdracht waar wij aan moeten voldoen.

Dan wil ik ook nog even zeggen: misschien is het- Het is misschien maar een idee, hoor, maar ik geef het maar mee aan de gedeputeerde. We hebben namelijk Rood voor Rood. Als je iets afbreekt, als een agrariër bijvoorbeeld stopt – de bestemming verandert – dan zijn er heel veel gebouwen en dan willen ze soms een seniorenwoning of wat dan ook of een aanleunwoning bouwen. Dan moet je zoveel afbreken en dan mag je er zoveel voor terugbouwen. Misschien is het een idee – ik weet niet hoe je het moet noemen – om die perceeltjes, die allemaal overal- In iedere gemeente zijn ze. Mee te nemen in een- Moet je het Rood voor Rood noemen? Want het zijn vaak gebouwen, maar het is ook vaak- Zijn de gebouwen al helemaal ingestort en is er alleen nog maar grond. Om die gebiedjes ook in te kunnen ruilen om je te verplaatsen of om die bestemming daaraf te halen en mee te nemen naar een nieuw bedrijventerrein of een uitbreiding van een bedrijventerrein. Ik heb hier staan 'Rood voor Rood' of noem het Blauw voor Blauw of noem het Grijs voor Grijs. Die kennen we nog, die termen. Om daar eens over na te denken om, ja, hoe kunnen we het aantrekkelijk maken dat de eigenaren – en soms zijn het helemaal geen eigenaren, maar zijn het alleen nog maar erven. Er zijn natuurlijk wel eigenaren, maar die willen er helemaal verder niets mee. Om dat dan, ja, net zo goed als we ook een stikstofbank hebben, een Grijs-voor-Grijsbank, ik noem het maar even zo. Maar ik denk dat de gedeputeerde wel begrijpt wat ik bedoel.

Verder zou ik ook mee willen geven – ik heb het ook al tijdens de commissie gezegd – dat op de bestaande bedrijventerreinen toch heel vaak ook illegale invullingen verricht worden. Dus dat daar opeens categorie- Vooral is dat voor het woon-werkklimaat bij bedrijventerreinen waar wonen en werken gecombineerd is. Die zijn er nou eenmaal. Dat daar toch, ja, illegale praktijken ontstaan of gerealiseerd worden, wat dus eigenlijk het woon-werkklimaat ernstig aantast. Als een bestemming veranderd wordt, dan komt dat toch altijd bij de provincie, want de provincie moet dan toestemming geven of een bestemming veranderd wordt. Om extra aandacht zou 50PLUS willen vragen bij de controle om te kijken: hoe is de situatie eromheen; en aan welke richtlijnen moet het dan voldoen? Dus of het wel of niet kan.

Verder zou 50PLUS ook nog mee willen geven: denk ook aan de infrastructuur. Want als je zo'n bedrijventerrein gaat vergroten, dat heeft ook gevolgen voor de infrastructuur, de in- en uitstroom van werknemers.

En wat ik ook nog even mee wil geven: gaan we bedrijventerreinen vergroten of anders inrichten, denk ook even aan het openbaar vervoer. Dat daar ook vlak in de buurt of misschien wel bij het terrein of tegenover het terrein ook een bushalte komt. Minimaal een bushalte.

Tot zover, voorzitter. En wij gaan wel mee met het voorstel, maar ik vraag inderdaad: wat gaan we besluiten? Punt b, het aanpakken onderbenutting, veroudering,

oneigenlijk gebruik en ondermijning op bedrijventerreinen. Dat zou eigenlijk vetgedrukt moeten staan. Tot zover, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Daarmee is een einde gekomen aan de inbreng in de eerste termijn vanuit uw Staten. Ik stel voor, als de gedeputeerde daartoe bereid is, om gelijk met zijn beantwoording een aanvang te nemen. Dat kan, gedeputeerde?

De **VOORZITTER** geeft het woord aan gedeputeerde Strijk.

Gedeputeerde **STRIJK**: Misschien goed om eerst even langs een aantal van uw vragen of geuite zorgen te lopen. En dat ik daarna even kijk naar het voorliggende amendement en motie en daarop reageer.

De heer Bart, ik herhaal nog even dat de beprijzing van CO₂ dus in een bredere discussie terugkomt. Daar heb ik een toezegging op gedaan. Dat lijkt me een mooi onderwerp om een keer uitgebreider met uw Staten te bespreken. Dus dat herhaal ik hier nog maar even.

Hebben we hier nu alleen straks maar een kwantitatieve doelstelling neergezet als wij praten over vierkante meters BVO? Het voorstel daarvan zult in de Begroting terug gaan lezen, die u volgende week krijgt. Achter die kwantitatieve doelstelling, die u natuurlijk heel goed kunt volgen, gaat natuurlijk de kwalitatieve verbetering ook schuil, want die proberen we daarmee te realiseren. Maar ik vind het ook nog wel een uitdaging om met u te kijken hoe we die kwalitatieve kant 'hoeveel van de nieuw neergezette panden voldoen nou aan de hoogste energienormen'- Dat we die ook wel proberen goed inzichtelijk te maken en mee te nemen. En ook als het gaat over biodiversiteit of groen op de bedrijventerreinen, maar ook in ieder geval de evaluatie na vier jaar daar ook op terugrapporteren. Dus ik zeg u dat graag toe.

De heer Kocken, ik kom straks even op uw motie en amendement. Dus die pak ik op het eind even.

JA21. Ja, ik mag niet 'enerzijds' en 'anderzijds' zeggen. Dus daar moet ik even goed gaan opletten. Maar ik was wel blij met uw bredere steun vanuit macroperspectief, hoe u hiernaar kijkt. Toch lopen de doelstellingen heel erg parallel. Het begint wel echt met onze ambitie om te intensiveren. Wij willen een deel van de toekomstige ruimte voor bedrijventerreinen faciliteren op de bestaande bedrijventerreinen. Dat is echt onze doelstelling. Maar wat direct speelt, als je de analyse hebt van die bedrijventerreinen, volgens mij, zijn dat echt toch indrukwekkende percentages geweest, de eerste keer dat ik dat zag, die rapporten. 44% van het vastgoed op bedrijventerreinen is ouder dan dertig jaar. 20% van het vastgoed is bijna vijftig jaar of ouder. Het zijn natuurlijk allemaal panden die zijn neergezet in een tijd dat wij nog heel andere opvattingen en ook techniek hadden over hoe je een duurzaam pand neerzet. Dus met het intensiveren – ik sluit aan bij wat de heer De Droog erover zei – doe je sowieso al verduurzaming, want door meer bedrijven, ruimte, te hebben op de bestaande terreinen heb je minder nieuwe bedrijventerreinen nodig. Dat is ook een verduurzamingsactie. Maar op het moment dat je oude panden oppakt, gaat herstructureren, daar nieuwbouw voor terugbrengt, ja, dat doen we dan natuurlijk met de techniek van vandaag en met de eisen die we daar ook vandaag aan stellen. Dus die verduurzaming loopt automatisch mee, die kan niet anders dan- Je kan natuurlijk niet een pand neerzetten zonder daar de nieuwste technieken in toe te passen.

De heer **WEYERS**: Helemaal eens met dat aspect van die verduurzaming, dat je modern bouwt en beter isoleert en alles wat erbij hoort. Maar mijn opmerking ging specifiek over de besteding van gelden voor de energieopwekking. Ik geloof, mevrouw Keller van de Partij voor de Dieren zegt vaak: de beste CO₂-reductie is afkomstig van energie die je niet verbruikt. Dat ben ik wel met haar eens. Maar dat de verleiding te groot is

om in zo'n korte tijdspanne dan in de energieopwekking te gaan zitten. Van dat gedeelte van de verduurzaming, of dat dan- Dat is een quick win. Het intensiveren, wat een lastigere klus is, hoe je daar in gaat staan. En misschien ook een beetje wat dan de ruimte van de OMU daarin is. Of dat het helemaal aan hen is om dat te bepalen, een businesscase, of dat u daar ook desgewenst op gaat interveniëren.

Als u naar de rapporten van de OMU kijkt, het voorstel wat er ligt, dan zeggen we eigenlijk: waarom is er een bijdrage van de overheid nodig om de ontwikkeling op gang te brengen? Omdat op sommige bestaande panden nog een beleggerswaarde zit. Er zit toch nog een bepaalde opbrengst. En aangezien het pand al oud is en is afgeschreven, is er waarde, winst. De eigenaar pakt gewoon een bedrag. Die moeten we helpen af te tikken om de ontwikkeling op gang te brengen. Subsidies op een pand daarna duurzaam neerzetten, is niet de doelstelling van de OMU hier. Het is alleen zo volstrekt logisch dat als je een vastgoedeigenaar bent, dat je op dit moment een pand gaat bouwen wat rekening houdt met het feit dat we naar andere vormen van energieopwekking gaan en dat je dat energiezuinig wilt doen. Dus nee, in de bedragen die leiden tot de middelen die we uittrekken om deze intensivering op gang te brengen, zitten niet directe subsidiebedragen op het mogelijk maken van zonnecollectoren op dak. Dat je wel, op het moment dat je gaat bouwen, rekening houdt dat het volstrekt logisch is in deze tijd, dat je het constructief zo bouwt dat dat kan, dat is dan een vraag die de vastgoedeigenaar natuurlijk heeft te beantwoorden.

Het CDA, mevrouw Welschen. Er worden geen bedragen overgemaakt voor het zeker is van ambitieniveau twee. Ik kom dan bijna toch ook al een beetje richting het amendement. Nee, dat zullen we natuurlijk niet doen. Voordat ik zekerheid heb dat iets mag- Die zekerheid wil ik hebben voordat je dat doet. Ik heb het wel steeds zo gevoeld dat wij die gesprekken aan kunnen gaan, we kunnen in overleg, maar ik ga geen onomkeerbaar besluit nemen voordat ik een bepaalde zekerheid uit Brussel heb. Op ambitieniveau één is dat punt er al helemaal niet. Bij twee ook niet op alle vlakken. Maar bij twee zou het zo kunnen zijn dat we bepaalde ontwikkelingen op gang brengen waar dit vraagstuk speelt. Dan gaan we misschien wel in gesprek de komende maanden, maar we blijven altijd wachten tot die zekerheid er is. Toch wel stiekem een beetje naar het amendement straks gekeken.

Kan het in de toekomst ambitieuzer? Ja, wat het college betreft, zeker. 'We gaan iets nieuws doen' heb ik steeds geroepen. Laten we het ook maar eens bewijzen. Ik geloof erin, absoluut, maar laten we het ook maar eens even zien in de komende vier jaar. En dan gaan we misschien ook eens kijken in welke mate de ambitie nog een tandje omhoog kan. 'Met middelen' roep ik dan altijd gelijk, want gratis zal het niet zijn.

De heer De Droog over de mogelijke indicator. Ja, laten we dit gesprek bij de Begroting hebben. Het klopt inderdaad dat wij nu een voorstel doen in die Begroting om- We hebben gewoon uitgerekend hoeveel meters je eigenlijk normaal op 85 hectare zou hebben weggezet in de huidige verhoudingscijfers. Ik zeg, die kan je dan ook nog eens intensiveren. Daar wil ik best het gesprek over aan. Ik heb altijd wel, laat de lat zo hoog liggen, dat die ook te halen is en niet een frustratie bij voorbaat geeft. Maar ik proef aan alles dat het college hier ambitieus in staat. Dus laten we dat gesprek dan hebben.

Rondom circulair werken. Ja, dat vind ik ook een terechte uitdaging, maar ik vind wel dat die heel moeilijk is. Dus natuurlijk, bij sloop, nieuwbouw van panden moeten we dat doen volgens hoe we daarover denken, wat we als provincie ook uitstralen. Dus dat ga je proberen zo circulair mogelijk te doen. Dat gaan we ook aan anderen vragen. Dat gaan we ook zelf hier met de OMU proberen vorm te geven. Uw ambitie gaat verder. Als je nou gaat schuiven op een bedrijventerrein, dan komt er ruimte vrij. Probeer dan de ketens te verkorten. Probeer bedrijven bij elkaar te plaatsen, waarvan bij wijze van spreken de afvalstroom van de een de grondstof van het volgende bedrijf is. Dat zou top zijn als dat lukt. Dat gaan we ook zeker in de gaten houden. Maar het blijft natuurlijk beperkte

schuifruimte hebben in een totaal van 2.570 hectare bedrijvigheid. Dus ja, het is een ambitie. Ik vind het wel een heel lastig invulbare, maar we gaan daar zeker aandacht voor hebben.

De heer Suna, ja, dat is ook mooi. Ik hoor in het algemeen brede steun vanuit de Staten over dit voorstel. De ene partij benadrukt wat meer hoe belangrijk dat is voor de ondernemer, sommige partijen benadrukken wat meer het belang voor de verduurzaming en u benadrukt ook nog een keer goed het belang voor werk en mensen die daar gewoon een baan hebben. Ja, ik denk dat dat ook een beetje hoort bij hoe u allen daar met net een andere bril naar deze zelfde oplossing van het vraagstuk kijkt. Ik herken me daarin, want dat is natuurlijk ook gewoon heel erg belangrijk voor het aantal arbeidsplaatsen in onze provincie. Als we meer bedrijven kwijt kunnen op bestaande terreinen, dan leidt dat ook tot werkgelegenheid.

Hoe lang duurt het om bij de EU rond te komen? De inschatting die we daar nu over hebben, is dat dat in enkele maanden zou moeten kunnen, omdat het in de meldingssfeer zit. Het zou kunnen dat het anders uitpakt. Dan wordt het een zwaardere procedure. Dan duurt het iets langer. Maar wat ik nu begrepen heb, zoals ik het ook maar ben geadviseerd, is dat het een kwestie van enkele maanden is. Dus zo snel hopen we die duidelijkheid te hebben. Het is natuurlijk niet mevrouw Von der Leyen dit zelf beoordeelt. Er zijn gelukkig ook hele instituties voor in Brussel die dat doen.

De heer Koerts, een constructieve houding verwacht u natuurlijk. Leuk is ook om te weten: dit onderwerp, hoe wij dit willen aanpakken, is ook echt onderwerp van gesprek op de regionale programmeringstafels van Foodvalley, in de Amersfoortse regio en in de U16 en zal dat ook echt continu blijven. Tot nu toe merk ik daar- Ja, is het spannend, maar zitten daar ook vanuit de gemeenten heel constructief in. Die houding blijven wij ook steeds kiezen. We zullen ook – jaarlijks stelt u weer de kaders vast voor die regionale programmeringsgesprekken – dat ook gewoon goed aan u blijven terugkoppelen: wat is nou de klankkleur die wij dan uit die gesprekken meenemen en die ons ook weer jaarlijks in staat stellen om bij te sturen.

De heer Van der Steeg, Partij voor de Dieren, gaat de coronapandemie effect hebben? Ik weet het niet. 'We zitten te dicht op de geschiedenis' roep ik elke keer. Het zou wel kunnen, misschien. Dit moeten we echt monitoren. Wat dit voorstel zegt, of het nou wel of niet straks leidt tot minder intensief gebruik van bedrijventerreinen door corona, dan nog zou u dit moeten doen. Dus het brengt mij niet af van dit voorstel. Maar het zou dan kunnen zijn dat de toekomstige vraag naar nieuwe ruimte op bedrijventerreinen kleiner wordt. Aangezien 85 hectare ook nog maar 25% is van de berekende noodzakelijke ruimte, denk ik, nou, gaan we toch nog aan de slag. Maar laten we het wel monitoren de komende jaren.

En de Blue Ports herhaal ik – dat heb ik inderdaad toegezegd – daar waar die kansen zijn, moeten we daar natuurlijk zeker naar kijken.

SP, ook al aangegeven net even zon op dak: zeker in de constructieve kant, ja, als je nu gaat investeren moet je natuurlijk wel goed nadenken. Dat doe je dan weer voor dertig jaar minimaal. Dan moet dat allemaal wel kloppen.

De heer Van den Dikkenberg, bedankt dat u ook nog een keer uw dank uit voor de zorgvuldigheid van de onderbouwing van het stuk. Het is echt anderhalf jaar werk geweest dit. En ja, ik kijk er ook wel met- Ik ben wel blij met de kwaliteit ervan, ja. Dus ik vind het leuk dat u dat nog even memoreert.

Mevrouw Hoek, u geeft opnieuw de beschrijving- Ik zie ook steeds dat u ook in de gemeenteraad wat doet, geloof ik. U geeft de complexiteit aan hoe je daar in gemeenten tegenaan kan lopen op bepaalde momenten. Bij bedrijventerreinen Rood voor Rood, daar zijn twee dingen mogelijk. Het is, of een bedrijventerrein zou misschien gaan transformeren naar wonen. Dan komt het natuurlijk terug bij ons, want dat is een vervangingsvraag. Dan komt het via die regionale programmering ook bij ons terug. Of het is van werk naar werk. Dat is wat we hier eigenlijk beogen. En dan hebben we alleen meer werk op die bestaande

kavels. Dus ik herken de complexiteit, die u zegt. Volgens mij, is het voorstel vooral op werk naar werk gericht hier. We houden de functie hetzelfde. En rondom ov, denk ik, dat er juist kansen uit voortkomen, want op het moment dat je intensificeert op een bedrijventerrein is de kans dat je ook in je vervoerswaarde de ov-lijnen kan intensiveren, ja, die neemt ook toe. Die is ook altijd gekoppeld aan het aantal reizigers wat ergens potentieel is. En meer mensen op een bestaand bedrijventerrein kunnen daar misschien ook weer nieuwe dingen mogelijk worden.

Dat in reactie op uw vragen, die u gesteld had.

Dan het amendement 'haastige spoed...'. Dan wil ik het woord 'haastige spoed', dus wat ik zei, ik ben er anderhalf jaar mee bezig geweest om dit voorstel te krijgen, niet helemaal herken en ook de degelijkheid van de stukken. Maar ik begrijp wat u bedoelt. Het was voor mij wel heel relevant, toen ik hem voor het eerst las, dacht ik even 'jeetje, is dit nou nodig?'. Maar ik hoorde net in het debat – dat was de vraag die de heer De Droog aan u stelde – betekent dat nou dat PS nog een keer goedkeuring moet geven nadat de EU-commissie het antwoord heeft gegeven. Toen zei u: nee, op het moment dat de EU-commissie zegt 'nee, dit is goed, dit kan', dan kan ik gewoon aan de slag. Dus er is niet een rondje weer van GS naar PS. Zo heb ik dat gehoord. En ik heb ook begrepen uit de gesprekken dat ik morgen gewoon die gesprekken kan gaan voeren op de bedrijventerreinen met de vastgoedeigenaren en de ondernemers. Dat we daarmee aan de slag kunnen. Dat zei ik net ook bij de vragen van het CDA: ik ga natuurlijk geen enkel- De OMU gaat geen enkele overeenkomst aan voordat wij zeker weten dat er niet sprake is van staatssteun. Dat betekent dat een deel van ambitie twee misschien nog net even een paar maanden nog niet tot een concretisering kan leiden en het daadwerkelijk zetten van handtekeningen, maar we kunnen al wel al die gesprekken voeren. Dus ik voel wel ruimte om door te gaan. In die zin was ik blij, want ik hoorde- Ik zag de heer Bart en de heer Suna, die wilden ook met die ambitie van start. Maar met de beantwoording van de vragen, denk ik, doet het amendement daar geen onrecht aan, want ik moet het toch uitzoeken. Dat was ik al van plan. Dus dan zie ik het maar als een versterking van het voorstel. Wel met deze duiding die ik erbij heb gegeven. En weet ook wat u extra toevoegt bij besluitpunt zes: als er een nieuwe dochteronderneming zou komen, als dat noodzakelijk is, dan moet ik altijd langs de Staten. Dat is gewoon al, het oprichten van een vennootschap leidt tot een rondje wensen en bedenkingen. Dus dan kom ik altijd al langs. Dus ja, u kunt het toevoegen. Het zou altijd al zo zijn, dus ik heb ook geen problemen om het toe te voegen. Het maakt het completer. Dus het amendement met de duiding, vind ik wel belangrijk, die ik heb gehoord na de beantwoording van de vragen, zou ik kunnen omarmen.

En rondom de motie hetzelfde. Hartstikke goed. Alleen maar prachtig als wij jaarlijks in staat zijn om het u te vertellen. Ik zou het ook heel leuk vinden om dat soms op die locaties zelf te doen, waar je het gewoon kan zien. Ik zou niet helemaal willen zeggen in de motie dat het altijd zo moet zijn, als de praktische orde van de griffie is 'het past hier wel een keer in een commissiezaal, maar allemaal op de fiets naar een bedrijventerrein rijden past dan niet in de agenda'. Dat is ook praktisch. Graag op locatie, maar als het anders uitpakt, ook goed. Maar u jaarlijks informeren zeg ik u toe. En daarbij is de motie misschien overbodig. Als u hem wel aanneemt, doe ik hem af na de eerste keer dat we dat gedaan hebben.

Dat was het, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Damen en heren, vindt u het goed om het debat af te ronden, voordat we aan de lunchpauze beginnen? Ik denk dat dat kan, zo te zien. Ja, u krijgt de gelegenheid voor de tweede termijn.

De heer **KOCKEN**: Voorzitter, ik wilde juist op deze vraag reageren. Ik heb wel behoefte om even met mijn fractie te overleggen, want dan kan ik direct in de tweede termijn ook aangeven wat wij met de motie en het amendement doen.

De **VOORZITTER**: Dat gooit een beetje mijn plannetje in duigen. Ja, dan stel ik toch voor om te gaan schorsen voor de lunch. Dan kunt u de lunchtijd gebruiken. Dan stel ik voor dat wij doorgaan met de tweede termijn vanuit uw Staten bij dit voorstel om 13.15 uur. De vergadering is geschorst.

De **VOORZITTER** schorst de vergadering om 12.36 uur.

De **VOORZITTER** heropent de vergadering om 13.17 uur.

De **VOORZITTER**: Wij keren terug naar de behandeling van agendapunt 9, het statenvoorstel Aanpak Intensivering en Verduurzaming Bedrijventerreinen. Dat voorstel hebben we in de eerste termijn vanuit uw Staten gehad, de beantwoording vanuit het college gehad en wij waren aan het begin van de schorsing op het moment dat de tweede termijn zijn aanvang zou nemen. Ik kijk naar de heer Kocken, want hij had een soortement van punt van orde. U kunt de uitkomst van uw beraad meenemen in uw tweede termijn? Ja, is dat goed? Dan doen we dat zo. Dan begin ik in de sprekersvolgorde, zoals we ook in de eerste termijn hebben gehad.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Bart.

De heer **BART**: Ik kan het kort houden. We zijn blij met de toezeggingen van de gedeputeerde en ook gewoon heel blij met dit voorstel. We hebben slechts nog één kleine opmerking over circulair werken. We snappen de moeilijkheid die de gedeputeerde net schetste als het gaat over ketenregie en schuiven met bedrijven, maar we verwachten wel in de opdracht richting de OMU dat circulaire sloop en bouw, zoals u net benoemde, ook echt terugkomt, net zoals genoemd in het statenvoorstel. We weten natuurlijk ook, we zijn op dit moment bezig met beleid rond materialenpaspoorten. Dus zorg dan ook dat daar geen kansen gemist worden bij de uitvoering, bij onze opdracht richting de OMU en ook hoe de OMU uiteindelijk te werk gaat. Dat we niet, omdat we daar nog in ontwikkeling zijn met wat we daar precies mee gaan doen als provincie, dan die kans missen om dat ook aan dit voorstel te koppelen. Dat is onze laatste toevoeging, denk ik. Daar kunnen we het verder bij laten. Dank.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Kocken.

De heer **KOCKEN**: Naar aanleiding van de tweede termijn, allereerst over de motie en het amendement en dan heb ik nog een kleine opmerking naar aanleiding van de gedachtewisseling tussen de heer Strijk en de heer De Droog.

De motie trekken wij in, gelet op de toezegging van de gedeputeerde.

Motie M88 van het lid Kocken (VVD) maakt geen deel meer uit van de beraadslaging.

De heer **KOCKEN**: Ten aanzien van het amendement hebben we ook gehoord dat de gedeputeerde het amendement eigenlijk een versterking van het voorstel vindt. Met de toezegging die de gedeputeerde gedaan heeft, bemerken we bij andere fracties ook dat ze het eigenlijk overbodig vinden, omdat datgene wij wilden bereiken nu eigenlijk ook gedaan

gaat worden. Dat de toezegging er ligt. Daarmee kunnen we het amendement toch ook intrekken.

Amendement A57 van het lid Kocken (VVD) maakt geen deel meer uit van de beraadslaging.

De heer **KOCKEN**: Dan nog even naar aanleiding van de gedachtewisseling die er was tussen de heer De Droog en de heer Strijk. Dat ging over de circulariteit en zorgen dat je de korte ketens bij elkaar kunt huisvesten. Dat onderstreept eigenlijk het punt wat ik eerder in de commissie maakte: ga vooral dat gesprek op het niveau van die subregio's aan, want daarin kan dat net het verschil maken. Maar goed, dat is dus iets wat we ook terugpakken in de evaluatie van de programmering.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Weyers.

De heer **WEYERS**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording, zijn heldere beantwoording. Verder geen vragen of opmerkingen aangaande dit statenvoorstel. Dat is het.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Welschen-van der Hoek.

Mevrouw **WELSCHEN-VAN DER HOEK**: Een korte opmerking. Mijn fractiegenote wees mij net op de verplichting energielabel C. Dat kantoorgebouwen groter dan honderd vierkante meter vanaf 2023 een energielabel C of hoger moeten hebben en dat je boete riskeert als eigenaar van maximaal 81.000 euro. Het komt nog niet voor in het voorstel, maar het is ook wel belangrijk om mee te nemen in de opgave die er nu ligt.

En verder nog terug op de antwoorden van de gedeputeerde. Ja, u gaf antwoord 'ja, natuurlijk gaan we geen afspraken maken en handtekeningen'. Dat was voor mij eigenlijk al een vanzelfsprekendheid, zeker als je dat zonder voorbehoud zou doen. Het ging mij meer om de aanloopkosten ook naar... Je kunt zeggen, we zijn ook nog even terughoudend met bijvoorbeeld het inschakelen van de advocaten die die contracten moeten opstellen. Daar ging mijn opmerking vooral over en niet zozeer over die handtekening zelf. Dat was het.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer De Droog.

De heer **DE DROOG**: Wij hebben er niks meer aan toe te voegen.

De **VOORZITTER**: De heer Suna, Partij van de Arbeid. Hoeft het woord niet meer.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Koerts.

De heer **KOERTS**: Ook geen behoefte aan een tweede termijn.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: Ja, ik hoorde net 'label C voor kantoren'. Dat is een wet die, volgens mij, al heel oud is, waar kantoren aan moeten voldoen. Dus ik weet niet waarom dit nu opeens een plaats krijgt in het debat.

Ik wou één ding opmerken. We hebben het erover dat er oude gebouwen zijn en die moeten dan weg. En dan denk ik, ja, het is klaarblijkelijk dat het gebouw dertig jaar

bestaat of vijftig jaar, dat lijkt me buitengewoon duurzaam als je zo lang een gebouw kan gebruiken. Dus er zit altijd wel weer een andere kant aan de medaille. Tot zover.

De **VOORZITTER**: De heer Van der Steeg, Partij voor de Dieren. Geen behoefte aan het woord.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Eggermont.

De heer **EGGERMONT**: Ja, met het intrekken van het amendement en de motie heb ik geen bijdrage meer, voorzitter.

De **VOORZITTER**: De heer Van den Dikkenberg, SGP. Geen inbreng meer.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Hoek.

Mevrouw **HOEK**: Voorzitter, 50PLUS heeft nog geen reactie ontvangen van de gedeputeerde: hoe gaan wij om met de kleine bestemmingsgebieden, van oorsprong, startende bedrijven naar een nieuw bedrijventerrein verplaatsen, eventueel met subsidie van de provincie en wat nu door ontwikkelaars weer opgekocht wordt om opnieuw te ontwikkelen. Dan zijn we weer terug bij af, waar ooit, vanwege de uitplaatsing, de bedrijventerreinen zijn ontwikkeld. Hoe gaan we daarmee om? Ik had nog zoiets van Rood voor Rood of Grijs voor Grijs. Maar dat hele blokje, daar heeft u niet op gereageerd. Dus graag toch nog een reactie van u. Of u dat mee wilt nemen in deze of op een andere manier of een andere keer.

De **VOORZITTER**: Dan is daarmee een einde gekomen aan de inbreng in de tweede termijn vanuit uw Staten.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan gedeputeerde Strijk.

Gedeputeerde **STRIJK**: De heer Bart, ik kan u zeggen- Ik zit met al dat soort dingen natuurlijk steeds in mijn achterhoofd mede- Ik voel natuurlijk gelijk de complexiteit van de totale opgave aan. Maar daar waar wij als provincie ook als beleid hebben dat wij toe willen naar een circulaire samenleving, waar de bouw een zeer belangrijke sector binnen is, is het natuurlijk volstrekt logisch dat we bij elke ontwikkeling op dat punt, waar we zelf ook aan zet zijn, kijken welke kansen daar- 'Meekoppelkansen' noem ik het maar. Dat kan ook het materialenpaspoort zijn. Maar dat we dat oppakken. Dus de toezegging dat we dat steeds bewaken, die doe ik u graag.

Er wordt in het stuk – richting het CDA zeg ik wel – aangehaald dat wij soms nu weten dat er solitaire kantoorpanden staan op bedrijventerreinen die soms niet helemaal voldoen aan het energielabel die verplicht wordt. Dat geeft dus een verhuurbaarheidsvraagstuk voor de eigenaar. Dat betekent ook dat zij voor een investeringsopgave staat om het pand of duurzaam te maken of misschien zeer ontvankelijk te zijn voor een breder gesprek met onder andere de OMU en gemeenten en andere initiatiefnemers om te kijken 'hé, zou dat niet eens een investering moeten zijn die naar een ander type ontwikkeling leidt?'. Dat soort gesprekken ga je dan voeren. Dus het feit dat er regelgeving vanuit landelijk is over de energielabels is wel degelijk ook een kans om bepaalde transities op gang te brengen. Zo wordt die ook wel beschreven in het stuk.

Nog even op uw punt 'ga ik nu geld uitgeven?'. Ik ervaar ook wel de brede steun die ik proef. U gaat er vanavond nog over stemmen, maar wij gaan wel gewoon aan de slag. Wij gaan bij wijze van spreken morgen met gemeenten en ondernemers op bedrijventerreinen die wij als kansrijk zien gesprekken voeren. Maar het moment dat je zelfs

maar zo'n gesprek start en het moment dat je daadwerkelijk een ontwikkeling op gang brengt, nou, daar zit maanden tussen. Maar het is niet zo dat niemand wat gaat doen bij Economie totdat ik uit Brussel een reactie heb gekregen. Sowieso op ambitie één kunnen we al starten. Dus we gaan echt wel dus ook geld uitgeven. Ja, we gaan werken aan draagvlak bij vastgoedeigenaren, ondernemers en gemeenten om een ontwikkeling op gang te brengen. Maar ik kan nooit iets doen, de OMU kan geen contracten sluiten waarover nog onzekerheid zou bestaan.

Ik deel de mening van de heer Dercksen, dat als het gaat over dertig jaar oude panden, dat het natuurlijk ook heel mooi zou zijn als structuren van panden juist heel duurzaam zouden zijn, als je die op een bepaalde manier goed kan meenemen in je herontwikkeling. En daar waar dat kan, moeten we daar ook zeker niet in aarzelen. Dus ik heb daar niet strijdig mee willen zijn met die kansen die daar op dat vlak zitten.

En 50PLUS, ik was al even ingegaan op 'wat voor transities kunnen er plaatsvinden?', van een bedrijventerrein naar wonen of van een bedrijventerrein naar werk, maar dan met investeringen in de intensiteit. Het is nooit de provincie die alleen met vastgoedeigenaren en ondernemers aan tafel zit. Wij kunnen dit alleen maar succesvol maken doordat de gemeente die gaat over de ruimtelijke ordening in de gemeente zelf – daar worden de bestemmingsplannen vastgesteld, daar wordt bepaald wat de functie is van een bepaald pand – is betrokken bij die ontwikkeling. Dus dit zijn aspecten die we juist meenemen in al die gesprekken met de gemeenten. Als deze ontwikkeling op gang komt, dan betekent dat bestemmingsplantechnisch... Daar is dan de lokale overheid aan zet. Niet wij.

De **VOORZITTER**: Daarmee is een eind gekomen aan de beraadslagingen over dit voorstel en gaan we straks daarover stemmen.

De discussie wordt gesloten.

De **VOORZITTER**: Voordat ik overga tot agendapunt 10 even een belofte inlossen, dat ik een voorspelling moet geven over het moment van aanvang van de stemming, al is dat altijd ingewikkeld. Maar we hebben nog een statenvoorstel te gaan met een klein debat. Dus, nou ja, ik kijk eventjes op mijn horloge. Dat moet toch om 14.30 uur ongeveer kunnen zijn afgerond. Ik kijk even naar uw gezichten allemaal. Dat is ruim. Dan stel ik voor dat wij dan om 15.00 uur – en dan schors ik een halfuurtje zoals beloofd – de stemming aanvangen. Vindt u dat goed? Dan kunt u misschien nu vast eventuele fractiegenoten appen dat ze zich om 15.00 uur in het provinciehuis in deze zaal kunnen vervoegen. Mooi, dan hebben we die afspraak gemaakt.

10.

SV Beleid opvolging MKB-(familie)bedrijven (PS2021BEM19) (verwijzing naar het statenvoorstel en de onderliggende stukken)

De **VOORZITTER**: Een klein debat inderdaad. De gedeputeerde is er al, dus wij kunnen beginnen met GroenLinks, de heer Bart.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Bart.

De heer **BART**: Wat dit voorliggende statenvoorstel betreft, kunnen wij best wel kort zijn. Wij zien veel waar we achter kunnen staan. Als provincie verdient het mkb onze aandacht. Er komt veel op ze af om toekomstbestendig te zijn. Een transitie naar een duurzaam of circulair verdienmodel is cruciaal. Dat lukt niet als de opgedane kennis verdwijnt bij opvolgingsproblematiek. Dus dat de provincie hierbij ondersteunt, zeker in de

moeilijke tijden na corona, dat kunnen we ons goed voorstellen. En duidelijk dat er ook vraag is vanuit die ondernemers. Dus dan lijkt het me helemaal zinnig dat we daarnaar luisteren. En dat we daarbij ondernemers in staat stellen om van elkaar te leren, the wisdom of the crowd, zorgen dat die mensen met elkaar in verbinding komen, lijkt me ook hartstikke zinnig.

Het enige puntje is, wat ons betreft, dat wij deze kennis liever intern hadden opgebouwd, want als dit beleid een maatschappelijke functie dient – en dat doet het – dan hoeft daar wat ons betreft geen winst op gemaakt te worden. Dat gebeurt natuurlijk wel bij het verstrekken van deze opdracht aan een bedrijf. We gaan ervan uit dat de gedeputeerde zijn uiterste best gaat doen om de opgedane kennis uit de projecten die nu worden opgezet ook geborgd worden binnen de organisatie, zodat we niet afhankelijk hoeven te blijven van het continu aanbesteden richting externe organisaties van dit soort advisering. Daarbij rest ons dan alleen de vraag of, net als bij de voorgaande punten, ook geldt dat dit beleid op korte termijn weer geëvalueerd gaat worden en of daarbij het punt wat we zojuist aanhaalden dan ook meegenomen kan worden.

Verder wensen we het college succes met het uitvoeren van dit beleid.

De heer **DE DROOG**: Ik zit gewoon een beetje met verbazing te luisteren met hoeveel GroenLinks naar de overheid toe zou willen trekken. Ik denk dat hier prima bedrijven op zitten met een hoop eigen kennis en dat we dat specialisme en die kennis daar vooral moeten laten willen ontwikkelen. En dat we daar niet de ambitie voor moeten hebben om dat allemaal naar binnen te gaan trekken.

Volgens mij, zeg ik ook niet dat we alles naar binnen moeten trekken, maar als wij hier kijken naar een specifieke functie, waar we hier naar vragen, dan geven wij, als overheid, daar ook geld aan uit. Wij hebben het net gehad over zorgvuldig omgaan met belastinggeld. Op het moment dat wij continu dit soort taken uitbesteden, zit er altijd een winstmarge in van andere bedrijven. Nu is dat ook terecht, want die bedrijven hebben daar die specialistische kennis op opgebouwd, maar ik zie geen enkele reden waarom wij, als overheid, niet ook die specialistische kennis zouden kunnen opbouwen. Het is zonde dat wij continu altijd afhankelijk van specialistische kennis die extern is. Volgens mij, is dat wel iets waar we eens een keer goed naar kunnen kijken. Daarom vragen wij dat ook in die evaluatie. Dat betekent niet dat wij dat nu direct moeten gaan doen. We snappen ook de haast, die er nu is, om hierbij te gaan ondersteunen. Maar ik vind het eigenlijk veel verbazingwekkender dat het niet eens als optie overwogen wordt.

De heer **DE DROOG**: Ik constateer in ieder geval dat we een heel verschillend beeld hebben van wat de overheid allemaal zou moeten willen doen. Er zijn voor mij wel andere specialismen, waarvan ik me kan voorstellen dat we dat als overheid zouden moeten willen, maar deze zeker niet.

De heer **DERCKSEN**: We hebben een potje- Althans, we- GS heeft er een potje geld voor om deze taken uit te gaan voeren. Hoe ziet u dan voor zich als we daar een ambtenaar voor inhuren en het potje geld is op? Wat doen we dan met die ambtenaar?

Voorzitter, volgens mij, staat er ook in het statenvoorstel dat het gaat over langdurige opvolgingsproblematiek. Dus zaken die continu terug blijven komen. Dus ook over beleid wat meerjarig is. Dus het is ook heel gek om dan te zeggen 'ja, we hebben een potje geld en we zetten daar één ambtenaar op in en daarna is het klaar', want volgens mij blijven die opvolgingsproblematieken spelen. Volgens mij, blijkt ook uit de analyse, die hieronder ligt, dat dat een probleem is wat zich al tientallen jaren voordoet en zich ook zal blijven voordoen. Dus dan is het gek om te zeggen dat er op een gegeven moment ineens geen taak meer zou zijn voor die ambtenaar, als dat uw zorg is.

De heer **EGGERMONT**: Ja, maar als dat zo is, waarom dan nu alleen maar eenmalig dit geld uitgeven. Kijk, ik zal er misschien best wel in mee kunnen gaan als het inderdaad ook structureel blijkt te zijn, maar dat is niet hetgeen waarover we vandaag beslissen.

Dat klopt, omdat het hier eerst nog gaat over verdere invulling hiervan. Maar er blijkt wel uit dit voorstel dat het gaat over een structurele problematiek. En anders zouden we, denk ik, ook niet verder gaan met het beleid op dit thema. Dat is ook waarom het al eerder hierover gegaan is. Het is een verdere opvolging van beleid, dat wij hier al uitvoeren. Dus ik kan me best voorstellen dat het op lange termijn, mits er uit de evaluatie komt dat dat nog steeds zinnig is en dat dat noodzakelijk is, op een gegeven moment structureel kan worden. Dat is waarom wij vragen dat in zo'n evaluatie ook gekeken wordt naar de mogelijkheid of je dat intern zou kunnen doen.

De **VOORZITTER**: Goed. Voldoende? Ja?

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Kocken.

De heer **KOCKEN**: Ik kreeg ondertussen visioenen van 'het ene loket voor de ondernemer'.

De voorgestelde aanpak, die hier voorligt, voor opvolging van bedrijven – eigenlijk eigenaarschap – kan helpen om te zorgen dat niet onnodig banen verdwijnen, omdat de eigenaar geen opvolger kan vinden. Daar wordt hij in geholpen hopelijk. Dat spreekt ons aan. Dat gaan wij dus ook steunen.

Het voorstel lezend, viel het wel op – en dan hebben we het specifiek even over de argumentatie – dat het wel heel erg alleen over opvolging in de familiekring ging. Als dat kan: helemaal goed. Maar even naar mijn eigen thuissituatie kijkend: ik ben mijn vader nog steeds heel dankbaar dat hij mij niet heeft gedwongen om een bedrijf over te nemen waar ik gewoon te veel twee linkerhanden voor heb, terwijl hij twee rechterhanden had. Maar dan is het een heel goede manier om even wat breder te kijken. We hebben een motie – die dien ik bij deze ook in – om dat ook mee te geven in de opdrachtverlening: kijk ook even naar werknemers in het bedrijf, die het eventueel kunnen overnemen; en ondersteun, of tenminste, breng ze in contact met organisaties die daarin kunnen helpen. En hetzelfde geldt bijvoorbeeld voor mensen die nu nog een opleiding volgen, maar al wel de ambitie hebben om een bedrijf op te richten. Zij kunnen dan bijvoorbeeld al in het bedrijf rond gaan lopen en de eigenaar kan wellicht ook nog wat langer blijven om te zorgen dat er begeleiding plaatsvindt. Dat zijn gewoon twee mooie voorbeelden. Het mag ook meer. Dat wil ik met deze motie bereiken: net even de scope voldoende breed houden, volgens focus. Dus dat het niet alleen gaat om de opvolging in familieverband, maar ook gewoon überhaupt de opvolging van de ondernemer.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M89 van het lid Kocken (VVD) inzake optimaal de mogelijkheden benutten bij opvolging MKB Bedrijven.

Provinciale Staten van Utrecht in vergadering bijeen op 22 september 2021, ter behandeling van Statenvoorstel Beleid opvolging MKB-(familie)bedrijven (PS2021BEM19).

Constaterende dat:

- Dat in de argumentatie in het Statenvoorstel staat: "Een adviseur kan ook helpen om gevoelige privékwesities aan de orde te stellen, zoals wie van de

kinderen het meest geschikt voor opvolging is, de druk op kinderen om hun ouders op te volgen en verwatering van het kapitaal bij meerdere opvolgers”.

Overwegende dat:

- Dat naast opvolging in de familiekring, het bedrijf ook blijft voortbestaan als een of meer werknemers het bedrijf overnemen of iemand die nu nog een opleiding volgt dat wil gaan doen.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- In de opdracht aan het bureau/ de organisatie mee te nemen dat de adviseur naast opvolging in familiekring ook kan wijzen op en ondersteunen bij opvolging door werknemers of mensen in opleiding en
- De adviseurs daartoe toegang tot de provinciale netwerken te bieden.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De heer **KOCKEN**: Dan, voorzitter, een ander onderwerp. Technischer van aard, maar wel zo wezenlijk. Het kwam net al naar voren, de COVID-tijd. De vraag is even of we nog in die COVID-tijd zitten en of de voorgestelde financiële dekking ook nog wel de meest toepasselijke is. Daar hebben we in de commissie al over gesproken. De heer Eggermont heeft toen al aangekondigd dat er een amendement zou komen. Dat dien ik bij deze ook in, mede namens de SP, de SGP en JA21, om de dekking van het voorstel te veranderen in de saldireserve.

Daar wil ik het bij laten.

De **VOORZITTER** deelt mee dat het volgende amendement is ingekomen:

Amendement A58 van de leden Kocken (VVD), Eggermont (SP), Van den Dikkenberg (SGP) en Van Wijk (JA21) inzake dekking opvolging MKB (familie)bedrijven.

Provinciale Staten van Utrecht in vergadering bijeen op 22 september 2021, ter behandeling van Statenvoorstel Beleid opvolging MKB (familie)bedrijven (PS2021BEM19).

Overwegende dat:

- Bedrijfsopvolging in algemene zin niet zodanig door de Covidcrisis wordt beïnvloed dat wordt voldaan aan het criterium voor onttrekking aan de reserve COVID Flankerend beleid (SB 822140C8: helpen van sectoren die zwaar door de COVID crisis geraakt zijn)

Besluit:

Het gevraagde besluit:

2. € 500.000 te onttrekken uit de reserve COVID Flankerend beleid en hiermee het beleid rondom opvolging te ontwikkelen.

Als volgt te wijzigen:

2. € 500.000 te onttrekken uit de Saldi Reserve en hiermee het beleid rondom opvolging te ontwikkelen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Het amendement maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van Wijk.

De heer **VAN WIJK**: Voorzitter, JA21 herkent ten volle de opvolgingsproblematiek bij mkb-bedrijven en daarbij familiebedrijven in het bijzonder. Corona heeft de schuldenlast in bepaalde sectoren verhoogd, hetgeen het aangaan van ondernemerschap ontmoedigt. Maar we durven de stelling wel aan dat we ook zonder corona in een zeer kort tijdsbestek na nu ook hierover gesproken zouden hebben. Het mkb-ondernemersbestand vergrijsst en wordt niet verversd. Dat is het kernprobleem. Het aantal nieuw ingeschreven mkb-bedrijven met twee of meer werkzame personen verkeert sinds 2012 in een vrije val in vergelijking met de periode van voor de kredietcrisis van 2008. U moet dan echt denken aan meer dan 60% minder mkb-bedrijven op jaarbasis. Omdat dit probleem al jaren bestaat, dient JA21 het amendement van VVD en anderen mede in. Deze terugloop is niet alleen te wijten aan corona en is daarom een onttrekking aan het Coronafonds volgens JA21 niet op zijn plaats. De lagere animo is voor opvolgers simpelweg een rekensom. De verhouding risico's en inkomen en de verhouding privétijd en inkomen zijn veel minder aantrekkelijk geworden in vergelijking met een zzp-constructie of een lang dienstverband bij de overheid. Maar we kunnen in Utrecht niet zonder mkb, dat mensen in dienst wil nemen. Dat zijn wel vaak de bedrijven die een opvolger zoeken. Vanwege de gedaalde interesse is het dus cruciaal om hier zo vroeg mogelijk mee te beginnen en niet een paar maanden voordat de huidige ondernemer met pensioen gaat. Ja, het helpt inderdaad dat een externe adviseur een kandidaat-opvolger ontlast in het nodige papierwerk. Hoewel JA21 geen voorstander is van ongebreidelde inzet van allerlei adviseurs zullen we, vanwege de noodzakelijkheid in het mkb in de opvolging te ontlasten en bij te staan, dit voorstel zeker steunen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Welschen-van der Hoek

Mevrouw **WELSCHEN-VAN DER HOEK**: Het CDA constateerde in 2018 dat te veel aandacht van de provincie Utrecht uitging naar multinationals en dat de rol van het mkb, en in het bijzonder familiebedrijven, werd onderschat. Als CDA-statenlid en ondernemer vroeg Derk Boswijk hier dan toen ook doorlopende aandacht voor met een initiatiefvoorstel als resultaat, destijds mede-ingediend door de VVD, SGP, 50PLUS, SP en PvdA. Zo'n zeven op de tien Nederlandse bedrijven zijn namelijk familiebedrijven, variërend van grote ondernemingen – bijvoorbeeld Heineken – tot de bakker op de hoek, al zijn de meeste familiebedrijven inderdaad in het mkb. Opgeteld hebben zij zo'n 2,2 miljoen werknemers in dienst. Deze bedrijven zetten vaak in op een duurzame bedrijfsvoering in plaats van winstmaximalisatie of kil – tussen aanhalingstekens – aandeelhouderschap. Als kind mocht ik dat ook in ons gezin en binnen mijn familie van dichtbij meemaken. Op verjaardagen vroeger, waar mijn vader, mijn oom en mijn opa vol trots vertelden dat ze weer een nieuwe aardappelpootmachine mochten verzekeren, alsof ze hem zelf hadden gekocht en mochten besturen. Familiebedrijven hebben een grote meerwaarde voor de Nederlandse economie, werkgelegenheid en ook voor de samenleving. Zo zijn familiebedrijven op lokaal niveau de ruggengraat voor de werkgelegenheid en ook – voornamelijk ook of voor niet minder – de leefbaarheid in onze steden en dorpen. Ze dragen bij aan de gemeenschap. Denk bijvoorbeeld aan het verenigingsleven. Vaak zijn het juist de familiebedrijven en het lokale mkb die betrokken zijn bij het mogelijk maken van sport en buurtactiviteiten. Onmisbaar dus. Het is juist dat kleinere mkb-familiebedrijf waar het voorstel, dat vandaag voorligt, zich op richt: op het behoud van die bedrijven voor onze provincie. De gedeputeerde liet zijn enthousiasme al blijken tijdens de commissievergadering voor de manier waarop de afgelopen jaren invulling is gegeven aan het initiatiefvoorstel. Het CDA heeft het goed

aangevoeld in 2018. De vraag uit de samenleving naar provinciebeleid, die een neutrale verbinder aanbiedt op dit terrein, is groot. Dus dient vervolgd te worden. Tot zover.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer De Droog.

De heer **DE DROOG**: Ja, natuurlijk waardeert ook D66 de rol van het mkb in deze provincie. Het blijft desalniettemin een voorstel, waar wij met enige terughoudendheid naar kijken. Als het nou gaat om dat provinciale belang, dan zit het hem ergens op dat verlies aan die werkgelegenheid. Maar als we nou naar de markt kijken, dan zie ik niet echt een groot probleem met die werkgelegenheid. Het is eerder andersom op dit moment. Bovendien, als er dingen mis zouden gaan, ontstaat er misschien ook ruimte voor weer nieuwe dingen, zoals een goed ondernemer betaamt. Het feit dat het hier ligt, is wat ons betreft natuurlijk: we hebben een tijdje terug onderhandelingen gevoerd en daar is dit ook gewoon vanuit het CDA ingediend als zijnde 'dit willen we heel graag hebben'. Dus wij zijn vooral blij dat het niet al te veel middelen zijn, dat het eenmalig is en dat we het via de markt doen. Als je me zou vragen 'als we nou eens keuzes zouden moeten maken in deze provincie van wat we wel en niet doen' en we moeten keuzes gaan maken, dan zou deze niet hoog op dat lijstje voor ons eindigen. Desalniettemin gaan we inderdaad wel voor stemmen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Suna.

De heer **SUNA**: Ja, voorzitter, als we kijken naar Prinsjesdag gisteren lijkt de economie fraai en bloeiend en hebben we eigenlijk weinig last van corona, maar als ik aan mkb'ers vraag, die ik ken, die hebben juist heel veel last van corona gehad en hebben dat nog steeds. Dus in die zin hebben ze het ook moeilijk en willen af en toe mensen ook de zaak verkopen, maar weten niet hoe. In die zin is dit ook een goed voorstel om ook dat soort mensen te helpen. Dat spreekt mevrouw Welschen een beetje tegen, dat het voornamelijk gericht is op familiebedrijven. Nee, dat was wellicht het initiatiefvoorstel destijds, maar wat we nu doen, is echt breed mkb dit te laten benutten, waarbij dus ook gekeken wordt naar overnames door mensen – zoals de VVD aangeeft – die in opleiding zijn of werknemers die daar werken. In de motie staat 'en', en dat is nog niet ingevuld. Dat vul ik voor u in: anderen. Als dat erbij komt, denk ik, dat we op een liggen wat dat betreft.

Dan is het zo dat op het moment dat we zoveel mogelijk ondernemers willen bereiken, die daar behoefte aan hebben, is het ook wel te kijken naar de kant van participatie. Vorige week benoemde ik dat al even. Dat we dus niet alleen maar gesprekken voeren en contact leggen de ons bekende partners, maar dat we breder kijken in het hele veld om de mensen te vinden en te wijzen op deze mogelijkheid, zodat ze daar ook op kunnen acteren.

Verder vinden wij het een goed voorstel. Als we zien dat er rond de twintigduizend bedrijven zijn die de komende tien jaar aan opvolging wellicht gaan doen, denk ik, dat we juist mooi op tijd zijn om hiermee aan de slag te gaan. We kijken ernaar uit hoe het in de praktijk zal uitwerken en wensen iedereen die daarbij betrokken is veel succes toe.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Koerts.

De heer **KOERTS**: Wat onze fractie betreft had dit voorstel een hamerstuk kunnen zijn. Het mkb en familiebedrijven zijn de ruggengraat van de regionale economie. Daarom is het goed om ondernemers te ondersteunen. Mevrouw Welschen wijdde er daarnet al mooie woorden aan, die ik van harte ondersteun.

Wat ons betreft kan dit voorstel prima gefinancierd worden uit de coronamiddelen. Immers, deze middelen zijn ervoor bedoeld om bedrijven te ondersteunen en weer verder

te helpen. Tegelijkertijd omvat dit voorstel meer dan alleen door corona getroffen bedrijven. Hoewel het onderaan de streep niets verandert aan de financiering van dit voorstel kunnen we ons dus wel iets voorstellen bij het amendement wat de VVD heeft ingediend. Dat bespreken wij nog even in de fractie.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: Ik heb hier al een aantal keren Ronald Reagan geciteerd. Hij blijft een bron van inspiratie voor mensen die wel van vrijheid en economische vrijheid houden. Hij meende ook dat de overheid er primair is om de bevolking te beschermen en niet om te bepalen hoe mensen hun leven zouden moeten leiden. Kom daar maar eens om hier in deze zaal. Hij zei dan ook: de meest verschrikkelijke woorden in de Engelse taal zijn 'I am from the government' en 'I'm here to help'. Verbazing heb ik ook voor de partijen die zeggen voor de markt te zijn, maar die hier elke maand weer meer overheid introduceren. Als je het mkb echt wil ondersteunen, zorg je voor minder regels – vooral in de landbouw – en vooral minder belasting.

Voorzitter, wat krijgt die ondernemer dan? Die krijgt een ondernemerscoach als hij geen opvolging voor zijn bedrijf kan vinden. De ondernemer krijgt drie coach-intakegesprekken en dan nog drie sessies 'leren van elkaar'-kringen. En als je dan nog steeds van je bedrijf af wil, krijg je een tegoedbon voor nog meer kringgesprekken waarschijnlijk. Het is prima als er bedrijven zijn die ondernemers daarbij willen helpen. De Kamer van Koophandel lijkt mij daar een goede partij voor, of LTO als het over agrariërs gaat. Maar er is geen enkele reden om de belastingbetaler hiermee op te zadelen. Geen enkele reden. Ik kan ze niet bedenken. Het wrange is dat dit ook nog gefinancierd wordt uit de pot coronageld, waarmee we bedrijven, die door corona in de problemen zijn gekomen, wel hadden kunnen helpen. Dus wij moeten onze goedkeuring aan dit voorstel onthouden, voorzitter.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Keller.

Mevrouw **KELLER**: De Partij voor de Dieren ziet graag dat lokale ondernemingen blijven voortbestaan, zeker gezien de groei van grote ketens die steeds vaker terug te vinden zijn in steden en dorpskernen. Ik heb dan ook met interesse het statenvoorstel gelezen om te zien hoe wij, als provincie, het voortbestaan van onze mkb-bedrijven kunnen ondersteunen.

Toch heeft de Partij voor de Dieren, zoals benoemd tijdens de commissievergadering, een aantal kritisch kanttekeningen bij dit voorstel. Zo wordt er in de pilot benoemd dat het grootste aantal van de betrokken bedrijven uit melkveehouderijen en fokkerijen bestaat. Dit valt, wat de Partij voor de Dieren betreft, niet te combineren met de duurzaamheidsopgave waar we ons als provincie aan gecommitteerd hebben, zoals het terugdringen van de CO₂- en stikstofuitstoot. Het zou vreemd zijn als we aan de ene kant geld uittrekken voor het terugdringen van deze uitstoot en aan de andere kant dit soort vervuilende bedrijven verder subsidiëren en dus stimuleren. Dit haakt ook aan op het feit dat duurzaamheid onvoldoende gewaarborgd wordt met dit voorstel. Mijn fractie zou graag zien dat ofwel het plan, dan wel het gegeven advies, leidt tot een duurzamere bedrijfsvoering in zowel de economische als ecologische zin van het woord. Dit zou een vereiste moeten zijn om gebruik te maken van deze regeling, zodat de bedrijfsvoering op een daadwerkelijk duurzame manier voortgezet wordt. Kan de gedeputeerde hierop reageren?

Voorzitter, Partij voor de Dieren is groot voorstander van het beschermen en stimuleren van lokale en kleine ondernemers. En hoewel er goede zaken in het voorstel

staan, vinden wij dat er te veel haken en ogen aan zitten ten aanzien van met name duurzaamheid. Daarom kunnen wij dit voorstel niet steunen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Eggermont.

De heer **EGGERMONT**: Voor ons is het amendement, wat de heer Kocken net mede namens ons heeft ingediend, essentieel. Mede gezien dit een kerntaak is waaraan dit college van Gedeputeerde Staten en ook de Provinciale Staten geen geld wil uitgeven, terwijl we te maken hebben met een kerntaak die op dit moment in een negatieve ruil draait. Dat wil zeggen: het openbaar vervoer. Dit geld is daar absoluut niet voor bedoeld. Voor ons is het dus afhankelijk van het aannemen van het amendement of wij het voorstel zullen steunen.

Ten aanzien van de motie van de VVD. Tijdens de commissie zijn dezelfde vragen min of meer gesteld. Ik heb toen begrepen van de gedeputeerde dat hetgeen er nu wordt gevraagd in de motie feitelijk ook al in het voorstel staat en zien wij eigenlijk die motie als overbodig.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van den Dikkenberg.

de heer **VAN DEN DIKKENBERG**: De SGP is blij met het bestendigen van de ondersteuning bij bedrijfsoverdrachten van mkb en familiebedrijven. Ik zou richting Partij voor de Dieren juist aan willen geven dat juist een goed advies bij de overname van de genoemde bedrijven voor een verduurzaming van de bedrijfsvoering in de toekomst kan zorgen, want aan een doodlopende weg heeft niemand. En als er een goed advies gegeven wordt, is dat juist een slag die je kunt slaan als je de sector daarin helpt. Dus dat zou ook daarvoor juist pleiten om dat van harte te ondersteunen, want dan kunnen er echt meters gemaakt worden.

Wij steunen de lijn van het voorstel. Alleen dienen we, samen met de VVD en de SP, volgens mij, het amendement in om de financiering te wijzigen, want we zien niet direct de COVID-relatering daarin terug en zeker niet de maatstaven die we daarvoor in commissieverband besproken hebben. Dus dienen we die mede in.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Hoek.

Mevrouw **HOEK**: 50PLUS is blij met het initiatief dat er aandacht is voor het midden- en kleinbedrijf. Het is inderdaad zoals al eerder gezegd: het is niet alleen opvolging, maar ook bedrijfsvoering. Er zijn veel kleine zelfstandigen die in huurpanden zitten. Meneer Strijk, daar zat ik niet in de gemeenteraad, maar toen ik in Amersfoort woonde, was de hele Langestraat ongeveer allemaal kleine zelfstandigen. Op een gegeven moment veranderde er iets in dat er iets met de huur gedaan mocht worden. In een mum van tijd waren bijna al die kleine zelfstandigen weg en nu is het gewoon eenheidsworst geworden in die hele Langestraat, van voor tot achter. En dat is toch bijna een halve kilometer met alleen maar ketens. Dus de hele charme van de kleine bedrijven, dat is dan in een stad. Nu kom ik dus dan toch bij de kleine kernen en het vitale platteland. Daar zitten ook supermarktjes, dagwinkeltjes, in huurpanden. Op een gegeven moment, ze kunnen wat bedenken ook als verdienmodel – een stomerijtje erbij, lootjes verkopen en weet ik veel wat allemaal – maar de huren gaan steeds meer omhoog, omhoog, omhoog. En de gemeenschappen groeien niet echt, tenzij je een gigantische woonwijk ernaast bouwt. Nou ja, we weten hoe dat nu zit met het bouwen van woningen. Dus dat schiet niet echt op. Dus het verdienmodel van zo'n kleine zelfstandige blijft eigenlijk hetzelfde, maar de kosten lopen gewoon steeds meer op. Dat is structureel. Bijvoorbeeld de huur. Op een gegeven moment gaan die winkeltjes toch gewoon sluiten, omdat ze de huur niet meer kunnen opbrengen. Soms zijn die panden,

waarin ze zitten, van de woningbouwcorporaties. Dan is er een rijtje gebouwd en dan zijn een paar van die verdiepingen, die worden dan- Dat is dan voor een winkeltje. Dus het gaat verder dan alleen maar te zeggen: we gaan ze helpen. Het is breder. Ja, u weet, ik ben altijd een beetje in de breedte. Ik haal er meer bij dan waar niet aan gedacht wordt. Dus eigenlijk ook een signaal naar de woningbouwverenigingen die panden verhuren aan- Zoals dagmarktjes en dergelijke – dus kleine supermarktjes – voor kleine kernen. Dus als u in gesprek gaat, neem deze dan alstublieft mee. Dat zou 50PLUS aan u willen vragen. We komen niet met een amendement of zo. Maar ik zie u schrijven, dus u noteert het. Dus dat vind ik al heel fijn.

Dus verder, wij steunen het voorstel, we steunen het amendement van de VVD en eigenlijk ook voor dit moment – ik moet nog even overleggen – dat van de VVD, SP en de SGP. Tot zover, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dan heeft iedereen vanuit de Staten, die het woord wilde op dit onderwerp, het woord gevoerd. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan gedeputeerde Strijk.

Gedeputeerde **STRIJK**: Eerst maar weer even door de vragen en opmerkingen die u heeft gemaakt. Dan kom ik daarna bij- Het zijn twee moties? Even kijken. Ik zie een amendement. Twee moties.

GroenLinks, de kennis opbouwen, wat de heer Bart zegt, dat zullen we zeker doen. We weten niet exact hoe lang dit duurt, maar als ik kijk naar het budget wat we hebben en de vragen die we zien, zou je na anderhalf, twee jaar misschien wel je evaluatie hebben, omdat je dan opnieuw voor de vraag staat of je verder wilt met deze aanpak. Ik ben het met u eens dat dit een structurelere component is. We zeggen: voor de komende tien jaar zien we in Utrecht gewoon aankomen dat zo'n twintigduizend ondernemers met bedrijfsopvolging te maken krijgen. Een deel daarvan redt het toch niet zonder blijkbaar steun. Dat is eigenlijk wat het onderzoek aantoonde: 30% tot 40% van op zichzelf in de kern gezonde bedrijven liquideert op het moment dat het met bedrijfsopvolging te maken krijgt. Dat is de maatschappelijke kosten waar we willen interveniëren. Dat is een structurele vraag. Dat gaat wel door, ook nadat deze middelen zijn aangewend. Dus op het moment dat we evalueren en daarop terugkomen, lijkt het me ook goed om te kijken 'wat is dan de beste organisatievorm die je daarop zet'. Doe je dat zelf? Huur je het in? Besteed je het uit? Subsidieer je het? Er zijn allerlei methodes waarmee wij een doel kunnen bereiken. Ik hoorde al dat daar verschillend over gedacht werd. Voor nu besteden we het uit, maar de kennis bouwen we op.

Mevrouw Welschen, ik herken de consistentie waarmee de voorganger op dit inhoudelijke dossier, de heer Boswijk, altijd heeft gevolgd hoe het met de pilots liep en het onderwerp buitengewoon belangrijk vond. Ik kan me voorstellen dat – dat zeg ik ook maar even tegen de heer Weyers – mocht het voorstel vanavond worden aangenomen, je een tweetje kunt sturen waar je hem in vernoemd. Dan pak je ook gelijk zijn 8.126 volgers erbij. En zo bouwt u dan ook zelf weer een mooi netwerk op van volgers.

De heer Suna. Gaan we het breed uitzetten? Zeker. Dat is absoluut het doel. U zag op de termijnagenda staan dat wij hier in december met het voorstel komen voor een ondernemersplein en een mkb-loket. Dat is gelijktijdig met dit voorstel ook opgericht of zijn we mee bezig samen met de Kamer van Koophandel. Dat is natuurlijk cruciaal. Als wij deze regeling hier vaststellen: hoe vertellen we het aan de ondernemers in de provincie, breed, aan alle ondernemers, dat deze regeling bestaat? Dus daar moet ook aan gewerkt worden. Dat is echt breed.

De heer Dercksen, ik vond het een mooie zin die u aanhaalde. Ik herhaal hier ook maar even wat ik in de commissie zei. Toen ik deze opdracht kreeg, toen ik hier als

gedeputeerde startte, zat ik er op deze motie best wel even ook zelf wat terughoudend in: Welke rol hebben we hier nou precies als overheid. Kan een ondernemer dit niet goed zelf? Maar we hadden de pilots gedaan, we hebben het onderzoek liggen, en ik ben echt wel overtuigd geraakt eigenlijk. Dat 30% tot 40% van in de kern gezonde bedrijven toch liquideert op het moment dat het met bedrijfsovername in die fase komt. Dat is echt gewoon een maatschappelijke last. Dus uw verhaal 'ik kan geen enkele reden', zei u, 'waarom de belastingbetaler hier niet aan bijdraagt', die zitten op deze data die je beoogt te realiseren: dat in de kern gezonde bedrijven continueren. Daar is soms een zetje van de overheid voor nodig. Dat is de legitimatie die het college in ieder geval geeft.

De heer **DERCKSEN**: De vraag is: wie zou dat dan moeten financieren? U zegt 'dat moet de belastingbetaler dan maar doen'. Ik heb zoiets van: ja, wanneer gaan we ondernemers dan nog meer adviseren? Als ze beginnen en als ze uitgroeien en als ze weer inkrimpen en als ze opheffen. Ja, wat voor een economie hebben we dan voor? En als die adviesbureaus er zijn, waarom kan die ondernemer- Want dat zijn renderende ondernemingen, hoor ik allemaal. Dat zijn allemaal heel goede ondernemingen. Dus die kunnen die rekening van zo'n adviesbureau toch zelf wel betalen? Waarom moet de belastingbetaler dat doen? Dat is waar het wringt.

Ja dat was dus ook mijn eerste gedachte toen ik deze motie kreeg. Die komt tot het werk. Ik ga dit uitwerken. Ik dacht precies hetzelfde als u. En toen kwam het onderzoeksmateriaal op tafel en dan blijkt dat van in de kern gezonde bedrijven 30% tot 40% toch liquideert en faalt. Dus hé, dat zag ik dan blijkbaar toch niet goed. En u gaf aan 'ik kan geen enkele reden noemen'. Nou ja, dit is de reden. Ik vond het toch goed om op de inhoud aan te geven waarom het college het in ieder geval een reden vindt.

De Partij voor de Dieren. Alle ondernemers mogen in deze regeling meedoen. Alle. Daar zit geen onderscheid in. Dus ook ondernemers die in de agrarische sector werkzaam zijn. Ik sluit erg aan bij de reactie van de heer Van den Dikkenberg, die daarop zei: onderwerp in dat gesprek, als u praat over wisseling van eigendom van een onderneming, ja, dan praat je natuurlijk over de toekomst. En dan zijn dat gesprekken die ook met die potentiële, nieuwe ondernemer wordt gevoerd. We weten dat verduurzaming, zowel vanuit de financiële instellingen, als ook vanuit regelgeving van ons en rijk, daarbij mede een factor zullen zijn als je naar de toekomst kijkt. Maar het is niet zo dat wij dit daarmee als doelstelling binnenhalen. Dan krijg ik weer een stapeling van doelen in dit beleidsdoel. Maar dat het onderwerp van gesprek zal zijn, daar ben ik van overtuigd.

De SP komt straks terug even bij het amendement wat voorligt.

En mevrouw Hoek, ik wil toch wel benadrukken dat dit voorstel- Ik herken de problematiek die u schetst voor met name kleine ondernemers en welke redenen er allemaal kunnen zijn waarom hun bedrijfsvoering heel erg lastig is. Maar daar intervenueert dit voorstel niet op. We gaan niet huurverlagingen realiseren in winkelstraten. Of dat is, althans, niet het karakter van dit voorstel. Wat wij faciliteren en helpen te begeleiden, is puur een opvolgingsvraagstuk in zo'n bedrijf, die ook met dat vraagstuk wat u noemt, te maken heeft. Maar we kunnen daar niet zomaar de oplossing voor bieden. We kunnen wel de zoektocht naar de nieuwe ondernemer helpen te begeleiden.

Dan naar de motie die oproept om de adviseurs goed mee te geven dat er ook andere mensen kunnen opvolgen in een bedrijf dan per se een familielid. Ik kan me voorstellen dat het stuk daar toch wat suggestief naartoe werkte. Ik heb ook in de commissie al gezegd dat een opvolger ook iemand kan zijn die op dit moment op een mbo-opleiding of op een hbo-opleiding aan het studeren is, of universitair. Het mag een medewerker zijn van het bedrijf. Het voorstel zegt op geen enkele manier dat de opvolger per se een familielid moet zijn. En dat wij op het moment dat de adviseurs aan de slag gaan ook ons netwerk openstellen bijvoorbeeld naar dat we aan kennisontwikkeling doen op de Utrecht Talenten Alliantie bijvoorbeeld en onze contacten die we daar hebben met het onderwijs,

dat we die goed inzetten. Of dat ik dat mkb-loket goed inzet of andere- Een beetje in lijn zoals de heer Bart mij net vroeg: laat de OMU wel goed nadenken over circulair bouwen. Neem alles mee aan kennis. Zo zeg ik hier: natuurlijk zetten we daar ons netwerk ook steeds weer in. Het voorstel heeft op geen enkele manier ook maar de suggestie willen wekken dat het per se een bepaalde opvolger moet zijn.

De heer **KOCKEN**: Nee, dat is goed om te horen. Alleen, ik heb het voorstel na de commissiebehandeling nog eens doorgelezen. En de enige voorbeelden die genoemd worden van opvolging zijn die in de familiekring. Vandaar, wellicht ten overvloede, toch even de motie.

Dus daarom heb ik geen moeite om uw motie te- We gaan dit doen. En ik begrijp waarom u het nog even wilt benadrukken in de manier waarop het voorstel is geschreven.

Dan het amendement. Dat gaat eigenlijk- Het voorstel is sympathiek, maar er zou een andere dekking moeten komen. Voor de SP zelfs een heel principiële punt om het uiteindelijk te kunnen steunen. GS vindt echt dat er argumenten zijn waarom we zeggen 'dit komt uit de coronareserve'. Als u op dit moment in een opvolgingsvraagstuk zit, wat al complex is misschien altijd, dan zal voor een groot aantal bedrijven dat in het afgelopen jaar niet makkelijker zijn geworden. De schuldpositie bij sommige bedrijven kan, afhankelijk van de branche waarin je zit, echt toegenomen zijn. Ik haalde ook aan dat ik gewoon uit individuele gesprekken met ondernemers heb gezien wat het zomaar wegvallen van een orderportefeuille van het een op het andere moment kan betekenen. Gewoon persoonlijk. Dus als jij een vrouw of man bent, ik noem ze altijd in de leeftijd 65, en je had een hartstikke goedlopende zaak en ineens, door corona, stukt alles, moet je interen op je reserves en juist op dat moment ben je met je, misschien, kinderen of iemand anders, een medewerker, in gesprek over de opvolging... Volgens mij, wordt het wel een stukje complexer, dat gesprek, want het is wel gebeurd. Dus er is een legitimatie waarom wij durfden voor te stellen dat het uit die coronareserve moet komen. Aan de andere kant, er blijft hier dekking staan. Je zou het een beetje vestzak-broekzak kunnen noemen. Want ik heb hier ook gezegd dat het college geen andere plannen kent uit de COVID-reserve – dit is de laatste in de rij – en dat de restpost vrijvalt naar de saldireserve. Als je het dus nu uit de saldireserve haalt, valt er iets meer vrij naar de saldireserve. Dus per saldo is het effect nihil. Alleen het principe klopt dan voor sommigen beter, want je hebt de dekking gevonden uit de saldireserve. Ik heb daar ook contact over opgenomen met de gedeputeerde Financiën. Ik weet niet of u hem kent? Het is een moeilijke man. En hij wees er wel op dat het eigenlijk niet zo mooi is om op een individueel stuk die saldireserve in te zetten. Dat je dat eigenlijk alleen moet doen bij de integrale afweging van een Kadernota en Begroting, maar dat in dit hele specifieke geval waar die reserve toch al gaat vrijvallen we dit voorstel maar 'aan oordeel Staten' moeten laten. Dus ik kijk even wat u daar vanavond over zegt. Als u het aanneemt, gaat het voorstel door. En als u het niet aanneemt, weet ik niet of het voorstel doorgaat voor sommigen. En per saldo blijft de saldireserve er even groot door op het eind.

De **VOORZITTER**: Ook de behandeling van dit agendapunt is, denk ik, voltooid met het antwoord van de gedeputeerde. Dat is zo.

De discussie wordt gesloten.

De **VOORZITTER**: Ik zag u bij de laatste zinnen van de gedeputeerde even opschrikken. Hij had het over de avond, dat wij die zouden gaan benutten voor de stemming, maar het is allemaal ietsje dichterbij. Ik heb net al aangekondigd, en daar wilde ik aan vasthouden, dat we de vergadering nu schorsen tot 15.00 uur. Misschien is het wel goed dat u weet dat ik dan begin met de stemverklaringen en daarna het agendapunt van de stemmingen. Maar voordat we dat doen, lopen we nog even – dat vind ik een goede traditie geworden – even met u door welke moties en amendementen daadwerkelijk in

stemming worden gebracht. Dan kunt u dat nog even benadrukken, dan de stemverklaringen en dan stemmen. Ik schors de vergadering tot 15.00 uur.

De **VOORZITTER** schorst de vergadering om 14:05 uur.

De **VOORZITTER** heropent de vergadering om 15.00 uur.

De **VOORZITTER**: Dames en heren, het is van belang, zoals we zo nu bij elkaar zitten, voor zover mensen aanwezig kunnen zijn, een zo voltallig mogelijke samenstelling van Provinciale Staten hebben. Om daar zeker van te zijn, moet u in ieder geval de lijst van aanwezigheid getekend hebben. Dus voor zover u dat nog niet heeft gedaan, dan moet u dat even doen. U hebt ze allemaal? Prima. Dank.

Dames en heren, wij-

De heer **VAN SCHIE**: Voorzitter, ik snap die aanwezigheidslijst, maar ik weet niet hoe het u vergaat, maar ik vind het nu lastig om te zien of iedereen er is.

De **VOORZITTER**: Wat stelt u voor? Want dat is nu aan de hand van de lijst gecheckt en de personen staan er.

De heer **VAN SCHIE**: Maar wie heeft dat dan gecheckt op dit moment dat degenen die op de lijst staan ook in de zaal aanwezig zijn? [...] Ik wil prima getuigenis geven van mijn eigen fractie dat ze er allemaal zijn, maar zelfs dat weet ik op dit moment niet zeker. Dan moet ik even gaan tellen.

De **VOORZITTER**: Nee, goed. Meneer Van Schie, ik stel vast dat wij gecheckt hebben bij de lijst wie er nu aanwezig zijn. Die mensen zijn aanwezig. Een aantal statenleden kan niet aanwezig zijn bij de stemmingen. Dat blijkt straks uit het aantal stemmen wat die fracties uitbrengen. Ja? Goed.

Dan gaan wij door met onze vergadering. We hebben eerder bij de vaststelling van de agenda besloten dat agendapunt 11, het statenvoorstel Regionale Energie Strategie wordt doorgeschoven naar het vervolg van deze vergadering op 6 oktober om 14.00 uur.

Dan gaan wij nu over tot de laatste twee agendapunten voor vandaag. Dat zijn de stemverklaringen en de stemming van de voorstellen die we vandaag hebben behandeld en besproken en de daarbij behorende moties en amendementen. Ik heb u toegezegd om de goede gewoonte erin te houden dat we even met elkaar bekijken over welke moties en amendementen met name we daadwerkelijk gaan stemmen en uw stemverklaringen over kunt afleggen.

Dus ik heb de stemlijst voor me. En kom dan, de eerste, dat is er nog eentje die is blijven hangen uit onze vorige vergadering toen over de jaarstukken 2020 werd gesproken op 7 juli. Dan gaat het over motie M86, Paling de polder in, ingediend door Partij voor de Dieren. Toen staakten de stemmen. Dat kunt u zich misschien herinneren. Ik kijk even naar Partij voor de Dieren, de heer Van der Steeg, om ons te vertellen of de motie wordt gehandhaafd.

De heer **VAN DER STEEG**: Tijdens de lunch hebben we nog wat nader overleg gehad met de gedeputeerde met betrekking tot de motie Paling. Gedeputeerde deed daarbij de toezegging om bij de Waterrapportage een passage te wijden aan vispasseerbaarheid. Op basis van deze toezegging, voorzitter, trekken we de motie in.

Motie M86 van het lid Van der Steeg (Partij voor de Dieren) inzake Paling de polder in maakt geen deel uit van de besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Dan kom ik vervolgens bij de motie met het nummer M87 behorende bij agendapunt 8, het statenvoorstel besteding van het resterende bedrag sanering Nedereindse Plas. Dat is een motie, die is ingediend door de SP. Mevrouw Poppe, die blijft gehandhaafd?

Mevrouw **POPPE**: Nee, die houden wij even aan. Wij willen graag volgen wat de gedeputeerde met het participatieplan gaat doen. Dat houden wij scherp in de gaten. Als we dat voldoende vinden, dan komen we niet terug met die motie. En anders komen we daarmee terug, desnoods als een motie vreemd.

De **VOORZITTER**: Prima, helemaal duidelijk. Dan wordt die nu niet in stemming gebracht.

Motie M87 van het lid Poppe (SP) inzake horeca en evenementen met respect voor flora en fauna maakt geen deel uit van de besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Dan ben ik bij agendapunt 9. Dan beginnen we straks bij de stemming in de eerste plaats met het amendement wat daarbij is ingediend. Maar deze is ingetrokken, zie ik nu ook. Dat klopt inderdaad in de administratie, zoals door de heer Kocken is aangekondigd. Dat geldt ook voor motie M88 bij hetzelfde agendapunt. Deze is inmiddels ook ingetrokken.

Dan kom ik bij agendapunt 10. Daar is als eerste straks in stemming amendement A58, dekking opvolging MKB bedrijven, ingediend door de VVD en die blijft gehandhaafd. Ja, die blijft gehandhaafd. Die gaan we straks in stemming brengen.

Amendement A58 van de leden Kocken (VVD), Eggermont (SP), Van den Dikkenberg (SGP en Van Wijk (JA21) inzake dekking opvolging MKB (familie)bedrijven maakt deel uit van de besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Dan hebben we vervolgens na het besluit nog motie M89, optimaal de mogelijkheden benutten voor de opvolging MKB bedrijven. Ik denk, die blijft ook gehandhaafd.

De heer **VAN SCHIE**: Ja. Sterker nog, hij wordt mede-ingediend door GroenLinks.

Motie M89 van de leden Kocken (VVD) en Bart (GroenLinks) inzake optimaal de mogelijkheden benutten bij opvolging MKB Bedrijven maakt onderdeel uit van de besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Kijk, mooi. Dan gaan we straks kijken en Provinciale Staten zal stemmen over deze motie.

Dan is, volgens mij, mijn administratie compleet. Dat klopt? Allemaal eens? Mooi.

12. Stemverklaringen

De **VOORZITTER**: Dan gaan wij nu over tot de stemverklaringen. Dan loop ik de fracties af en geef ik de fractievoorzitters even het woord of zij een stemverklaring hebben.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Boelhouwer.

Mevrouw **BOELHOUWER**: De eer is aan de heer Bart.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Bart voor een stemverklaring.

De heer **BART** (stemverklaring): Qua amendement A58. We kunnen de argumentatie in het amendement volgen, ook gezien de eerdere discussie over de voorwaarden voor onttrekking uit de COVID-reserve. Als dat leidt tot een bredere steun voor het voorstel, dan kunnen we het amendement daarom ook steunen.

Als het gaat om motie M89. Een bedrijf is geen koningshuis. Dus bij opvolging zou je zeker niet alleen naar familie moeten kijken. GroenLinks steunt kansengelijkheid, dus ook voor werknemers en mensen in opleiding met de ambitie om een bedrijf over te nemen als dat leidt tot goede opvolging. Gedeputeerde gaf net al aan dat dat zeker ook de intentie is van het stuk, maar dan lijkt het ons goed om dat ook expliciet te maken. Dus vandaar dat we deze motie graag mede-indienen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van Schie.

De heer **VAN SCHIE**: Ja, de heer Kocken heeft een stemverklaring bij agendapunt 9, de aanpak intensivering en verduurzaming bedrijventerreinen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Kocken voor een stemverklaring.

De heer **KOCKEN** (stemverklaring): De VVD steunt de innovatieve aanpak van de bedrijventerreinen. De VVD heeft zorgen bij ambitieniveau twee. De toezeggingen die de gedeputeerde heeft gedaan in de vergadering ten aanzien van de governance en de staatssteun geven ons voldoende vertrouwen dat die governance goed geregeld wordt en dat die nog bij ons langskomt en dat er geen ontoelaatbare staatssteunactiviteiten worden verricht.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Weyers.

De heer **WEYERS**: Wij hebben één stemverklaring bij motie M89 door de heer Van Wijk.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van Wijk voor een stemverklaring.

De heer **VAN WIJK** (stemverklaring): Motie M89 gaat over de opvolging van familiebedrijven, waarbij breder gekeken moet worden dan alleen familie. Wij vinden het eigenlijk een vanzelfsprekendheid dat dat ook gedaan wordt. Ik had ook gehoopt dat de VVD daarom de motie zou intrekken. Dat is niet gebeurd. Sterker nog, de gedeputeerde heeft zelfs zijn steun eraan gegeven. Daarom zullen wij hem ook steunen, eigenlijk uit vanzelfsprekendheid.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Westerlaken voor een stemverklaring.

De heer **WESTERLAKEN** (stemverklaring): Wij hebben twee stemverklaringen. Een bij amendement A58. Gelet op allerlei boekhoudkundige handelingen die uitgevoerd moeten worden met reserves hebben wij gezegd: we steunen deze niet.

En bij motie M89 is eigenlijk dezelfde motivering als anderen al gedaan hebben. Dit is zo vanzelfsprekend. Hoe kun je daartegen zijn?

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer De Droog voor een stemverklaring.

De heer **DE DROOG**: Geen stemverklaringen, voorzitter.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Lejeune voor een stemverklaring.

Mevrouw **LEJEUNE**: Geen stemverklaringen, voorzitter.

Nee, sorry, we hadden een stemverklaring, maar de motie of het amendement is ingetrokken. Dus die is niet meer aan de orde.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Rikkoert voor een stemverklaring.

Mevrouw **RIKKOERT**: Geen stemverklaring.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dercksen voor een stemverklaring.

De heer **DERCKSEN**: Ik ook niet.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Keller voor een stemverklaring.

Mevrouw **KELLER**: Geen stemverklaring.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Eggermont voor een stemverklaring.

De heer **EGGERMONT** (stemverklaring): Een stemverklaring bij statenvoorstel opheffen geheimhouding. In de commissievergadering heeft de VVD gevraagd naar het gedeeltelijk opheffen van de notulen bij beslispoint twee als het ging over de verschillende mededelingen, waarvan de geheimhouding nu wordt opgeheven. Wij nemen aan dat dat nog gaat komen. En ten tweede, bij het statenvoorstel staat er ook een overzicht, waarover we het in de commissie hebben gehad. Van dit overzicht is aangegeven dat dat daadwerkelijk ook wordt aangevuld. Dus dat is hetgeen wat we nu kunnen verwachten.

Dan een stemverklaring bij motie M89. Overbodig. Het blijft, volgens ons, overbodig. Ook als de gedeputeerde het aanbeveelt, blijft het overbodig. Dus misschien is dat de reden waarom wij wel tegen stemmen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van den Dikkenberg voor een stemverklaring.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Voorzitter, een stemverklaring lijkt mij overbodig.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Hoek voor een stemverklaring.

Mevrouw **HOEK**: Geen stemverklaringen, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Mooi. Is er iemand nog die spijt heeft over het nog niet afleggen van een stemverklaring? Prima. Dan hebben we het agendapunt stemverklaringen gehad.

Stemming

(verwijzing naar de onderliggende stukken)

SV Rekenkamer rapport Bescherming Drinkwaterbronnen (PS2021RGW03)

(verwijzing naar het statenvoorstel en de onderliggende stukken)

De **VOORZITTER**: Dit is een hamerstuk. Daar heeft u mee ingestemd.

SV Opheffen geheimhouding door PS bekrachtigde voorstellen 2019-2020 (PS2021BEM18)

(verwijzing naar het statenvoorstel en de onderliggende stukken)

De **VOORZITTER**: Idem. Daar heeft u mee ingestemd.

SV Besteding van het resterende bedrag van de sanering van de Nedereindse Plas voor het verhogen van de recreatieve kwaliteit in het gebied (PS2021RGW04)

(verwijzing naar het statenvoorstel en de onderliggende stukken)

Aan de orde is de stemming over het statenvoorstel.

De **VOORZITTER** constateert dat het statenvoorstel met algemene is aangenomen.

Het statenvoorstel wordt zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd; de Provinciale Staten nemen mitsdien het besluit, vermeld onder PS2021RGW04.

SV Aanpak Intensivering en Verduurzaming Bedrijventerreinen (PS2021BEM20)

(verwijzing naar het statenvoorstel en de onderliggende stukken)

Aan de orde is de stemming over het statenvoorstel.

De **VOORZITTER** constateert dat het statenvoorstel met de stemmen van GroenLinks, VVD, JA21, CDA, D66, PvdA, ChristenUnie, Partij voor de Dieren, SP, SGP en 50PLUS voor en PVV tegen is aangenomen.

Het statenvoorstel wordt zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd; de Provinciale Staten nemen mitsdien het besluit, vermeld onder PS2021BEM20.

SV Beleid opvolging MKB-(familie)bedrijven (PS2021BEM19)

(verwijzing naar het statenvoorstel en de onderliggende stukken)

Aan de orde is de stemming over het amendement A58 van de leden Kocken (VVD), Eggermont (SP), Van den Dikkenberg (SGP en Van Wijk (JA21).

De **VOORZITTER** constateert dat amendement A58 is aangenomen met de stemmen van GroenLinks, VVD, JA21, D66, ChristenUnie, Partij voor de Dieren, SP, SGP en 50PLUS voor en CDA, PvdA, PVV tegen.

Aan de orde is de stemming over het statenvoorstel.

De **VOORZITTER** constateert dat het statenvoorstel met de stemmen van GroenLinks, VVD, JA21, CDA, D66, PvdA, ChristenUnie, SP, SGP en 50PLUS voor en PVV en Partij voor de Dieren tegen is aangenomen.

Het statenvoorstel wordt zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd; de Provinciale Staten nemen mitsdien het besluit, vermeld onder PS2021BEM19, met inachtneming van de daarin als gevolg van aanneming van amendement A58 aangebrachte wijzigingen.

Aan de orde is de stemming over de motie M89 van de leden Kocken (VVD) en Bart (GroenLinks).

De **VOORZITTER** constateert dat motie M89 is aangenomen met de stemmen van GroenLinks, VVD, JA21, CDA, PvdA, Partij voor de Dieren, SGP en 50PLUS voor en D66, ChristenUnie, PVV en SP tegen.

De **VOORZITTER**: Dames en heren, dan hebben wij alle stemmingen gehad over de voorstellen die we vandaag hebben besproken.

14. Schorsing

De **VOORZITTER**: Dan schors ik onze vergadering tot woensdag 6 oktober om 14.00 uur, maar niet nadat ik u allen dank heb gezegd voor uw inbreng vandaag en uw komst naar hier en ook al onze ondersteuning dank uitspreken in hun richting voor de uitstekende verzorging. Het voelt weer helemaal als thuis om zo hier samen te zijn. En ook nogmaals complimenten voor de techniek, want dat is een hele operatie geweest, maar dat heeft het fabelachtig goed gedaan. Dank daarvoor. En wel thuis.

De **VOORZITTER** schorst de vergadering om 15.14 uur tot woensdag 6 oktober 2021 14.00 uur.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van Provinciale Staten van Utrecht van [datum].

De voorzitter,

De griffier,

Toezeggingen

9. SV Aanpak Intensivering en Verduurzaming Bedrijventerreinen (PS2021BEM20)

Gedeputeerde **STRIJK** zegt toe in 2025 een kwantitatieve en kwalitatieve evaluatie uit te voeren en de Staten hierover te rapporteren.

Gedeputeerde **STRIJK** zegt toe Provinciale Staten jaarlijks in een open gesprek te informeren over de voortgang van de aanpak intensivering en verduurzaming bedrijventerreinen. In ieder geval worden de uitkomsten van de onderzoeken in de beslispunten besproken en al dan niet op locatie worden Provinciale Staten geïnformeerd over de stand van zaken ter plaatse.

Gedeputeerde **STRIJK** zegt toe in de ontwikkeling in die gebieden waar de provincie bevoegdheden heeft aandacht te besteden aan de eventuele meekoppelkansen in het kader van circulariteit.

Index

Amendement A57 van het lid Kocken (VVD) inzake haastige spoed.....	22
Amendement A58 van de leden Kocken (VVD), Eggermont (SP), Van den Dikkenberg (SGP) en Van Wijk (JA21) inzake dekking opvolging MKB (familie)bedrijven	42
Motie M87 van het lid Poppe (SP) inzake horeca en evenementen met respect voor flora en fauna	10
Motie M88 van het lid Kocken (VVD) inzake Innovatie verdient onze aandacht.....	19
Motie M89 van het lid Kocken (VVD) inzake optimaal de mogelijkheden benutten bij opvolging MKB Bedrijven.....	41
PS2021BEM18 SV Opheffen geheimhouding door PS bekrachtigde voorstellen 2019-2020	9
PS2021BEM19 SV Beleid opvolging MKB-(familie)bedrijven	39
PS2021BEM20 SV Aanpak Intensivering en Verduurzaming Bedrijventerreinen.....	15
PS2021RGW03 SV Rekenkamer rapport Bescherming Drinkwaterbronnen.....	9
PS2021RGW04 SV Besteding van het resterende bedrag van de sanering van de Nedereindse Plas voor het verhogen van de recreatieve kwaliteit in het gebied	9